

RAAP BELGIË – RAPPORT 940

ARCHEOLOGIE NOTA

Sloopdossier Ooigemstraat 11 te Wielsbeke

[DEEL I: VERSLAG VAN RESULTATEN]

Bureauonderzoek – 2023B158

[COLOFON]

[TITEL]: Archeologienota Sloopdossier Ooigemstraat 11 te Wielsbeke (Archeologisch Vooronderzoek)

Verslag van Resultaten

Bureauonderzoek – 2023B158

[VERSIE] 14 februari 2023

[AUTEUR(S)] I. Depaepe

[PROJECTLEIDER] L. Ryckebusch

[PROJECTMEDEWERKERS]

[PROJECTBEGELEIDER]

[AARDKUNDIGE]

[RAAPPROJECT] WI0002

[ERKEND ARCHEOLOOG] RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)

[BEWAARPLAATS DOCUMENTATIE] RAAP België BV, Begoniastraat 13, 9810 Eke

[BEVOEGD GEZAG] Agentschap Onroerend Erfgoed

RAAP België BV

Begoniastraat 13

9810 Eke

Telefoon 09/311 56 20

E-mail: raap@raap.be

Website: www.raap.be

© RAAP België BV, 2023

RAAP België aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

SAMENVATTING

RAAP België voerde een archeologisch vooronderzoek uit in het plangebied Sloopdossier Ooigemstraat 11 te Wielsbeke. Dit gebeurde in functie van het verkrijgen van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen. Het archeologisch vooronderzoek heeft tot doel na te gaan of er kans is op aanwezigheid van waardevolle archeologische resten. Er zijn gegevens verzameld over de aardkundige, archeologische en historische context van het plangebied. Op basis daarvan is een archeologische verwachting opgesteld en is nagegaan wat de invloed is van de werken op het archeologisch erfgoed. Deze onderzoekstappen hebben geleid tot een advies.

Topografisch gezien bevindt het plangebied zich op de rand van de alluviale Leievallei die overgaat in het interfluvium tussen de Leie en de Mandel en de uitlopers van het zandlemige Hoogland van Hulste. Het terrein lijkt oorspronkelijk voorzien te zijn geweest van een uitgesproken hellingsgraad die afloopt van noord naar zuid, richting de Leie. De Quartaire pakketten in de noordelijke helft van het plangebied bestaan uit zandige tot zandlemige eolische afzettingen bovenop zandige vlechtende rivierafzettingen die naar de basis toe grofkorreliger worden. Net ten zuidoosten van het plangebied komen hieronder fluviatiele afzettingen uit het Eemiaan voor. In het zuiden wordt deze Quartaire sequentie afgedekt door recente fluviatiele afzettingen. De bodem van de noordelijke helft van het plangebied staat gekarteerd als antropogene grond, maar de zone wordt omringd door een droge lemige zandbodem met een gevlekte/verbrokkelde B-horizont. Ter hoogte van het zuidelijk uiteinde van het plangebied komt een sterk gleyige natte kleibodem zonder profielvorming voor.

De archeologische kennis van de omgeving is voornamelijk gekend via recent archeologisch gravend onderzoek. Dit toonde een rijke gebruiksgeschiedenis van de zandleemrug op de noordelijke oever van de Leie vanaf de steentijd. De aanwezigheid van silex artefacten wijst op menselijke activiteit in het mesolithicum en neolithicum. De resten van gefaseerde erven en een funerair landschap uit de ijzertijd en Romeinse tijd, uitzonderlijke bewoningssites uit de vroege middeleeuwen en nederzettingen uit de volle middeleeuwen tonen de aantrekkingskracht die de verhevenheid ten noorden van de Leie doorheen verschillende periodes uitoefende.

Voor de locatie van het plangebied geldt in principe een matige verwachting op steentijdsites en sporevindplaatsen vanaf het neolithicum t.e.m. de volle middeleeuwen. Het plangebied kent een vrij gunstige ligging die doorheen de geschiedenis een aantrekkingskracht op kortstondige en/of watergebonden activiteiten uitoefende. De vindplaatsen kunnen bestaan uit bewoningssites, maar ook geïsoleerde puntlocaties in verband met de jacht (fuiken, slachtplaats, ...), transport (boten, aanmeerplaats, ...) of economische handelingen (watermolen, rootplek, ...). Ook puntlocaties met rituele deposities en rivierovergangen kunnen voorkomen. Vanaf de late middeleeuwen wordt op basis van het historisch kaartmateriaal de verwachting op bewoningssites binnen de contouren van het plangebied zeer laag ingeschat, maar restanten van *off site* fenomenen, landbouwactiviteiten en/of landindeling uit deze periode(s) kunnen nooit uitgesloten worden.

Op basis van het historisch kaartmateriaal en de orthofoto's kan gesteld worden dat het plangebied tot de jaren 60 deel uitmaakt van een stabiel agrarisch cultuurlandschap op de noordelijke oever van de Leie. De grootste verstoring in het plangebied wordt gekoppeld aan de aanleg van de industriële infrastructuur. De bouw van deze constructies werd voorafgegaan door een nivellering van het oorspronkelijk vrij uitgesproken reliëf. Deze ophoging en latere bebouwing/verharding kan voor vervorming en een aangepaste watertafel in de onderliggende bodemlagen, waarvan sommige potentieel archeologisch relevant, hebben gezorgd.

Hoewel er dus een bepaalde archeologische verwachting voor de locatie van het plangebied geldt, moet rekening gehouden worden met de verstoringshistoriek en de geplande ingrepen. Binnen dit dossier wordt enkel de afbraak van de infrastructuur t.e.m. de funderingen gepland. **De geplande ingrepen gebeuren dus volledig binnen de historische verstoring, en zullen niet dieper gaan dan de onverstoorde bodem.** Op basis van het onderzoek blijkt dat de geplande ingrepen dus geen impact zullen hebben op potentieel archeologische vindplaatsen. Er worden **geen verdere maatregelen geadviseerd**.

[DOOR VERGUNNINGVERLENER IN DE VERGUNNING OP TE NEMEN VOORWAARDEN]

Er dient geen aanvullend archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd. De geplande ingrepen in dit dossier kunnen uitgevoerd worden zonder voorafgaand archeologisch onderzoek.

Het plangebied mag echter **nog niet opgenomen** worden in de lijst 'Gebieden Geen Archeologie' (GGA).

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting.....	2
Inhoudsopgave.....	4
1 Inleiding	6
1.1 Administratieve gegevens	6
1.2 Kader en aanleiding	8
1.2.1 Aanleiding.....	8
1.2.2 Geografische situering	8
1.2.3 Huidige situatie van het plangebied	8
1.2.4 Juridische context.....	9
1.2.5 Geplande werken	11
1.3 Opzet en onderzoeksopdracht.....	11
1.3.1 Opdracht	11
1.3.2 Afwegingskader.....	12
1.4 Leeswijzer	12
2 Verslag van resultaten: bureauonderzoek 2023B158.....	14
2.1 Beschrijvend gedeelte	14
2.1.1 Administratieve gegevens.....	14
2.1.2 Onderzoeksopdracht.....	14
2.1.3 Beschrijving van de strategie & werkwijze van het bureauonderzoek.....	15
2.2 Resultaten	16
2.2.1 Aardkundige gegevens	16
2.2.2 Archeologische gegevens	21
2.2.3 Historische gegevens.....	23
2.2.4 Verstoringshistoriek.....	30
2.3 Assessment	31
2.3.1 Archeologisch verwachtingsmodel	31
2.3.2 Impact van de geplande bodemingrepen en afweging verder onderzoek.....	32
2.4 Synthese.....	33
2.4.1 Antwoorden op de onderzoeksvragen	33
3 Bibliografie.....	36
3.1 Lijsten van opgenomen figuren en tabellen.....	38

3.1.1	Figuren:.....	38
3.1.2	Tabellen:	38
4	Bijlagen	39

1 INLEIDING

1.1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

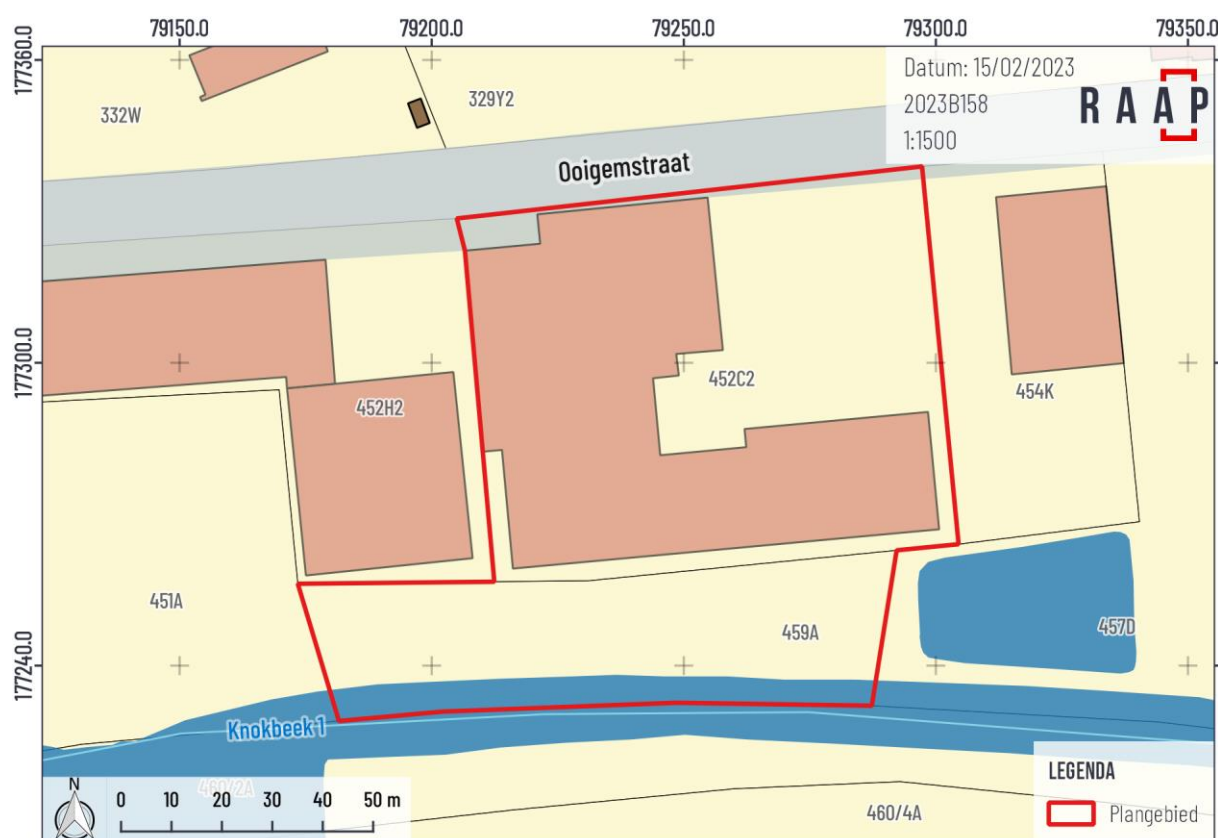
Projectcodes agentschap Onroerend Erfgoed ¹ : Projectcode bureauonderzoek	2023B158		
Onderzoekskader	Opstellen van een archeologienota voor de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen		
Erkend archeoloog	RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)		
Naam plangebied	Sloopdossier Ooigemstraat 11		
Adres	Ooigemstraat 11		
Deelgemeente/gemeente	Wielsbeke		
Provincie	West-Vlaanderen		
Kadastrale gegevens	Wielsbeke Afd. 1; Sectie B; percelen 452C2 en 459A		
Oppervlakte betrokken percelen	9.866 m ²		
Oppervlakte plangebied	9.866 m ²		
Oppervlakte geplande bodemingrepen	6.895 m ²		
Bounding box in Lambert-coördinaten:	zuidwest: noordoost:	X: 79.173 X: 79.305	Y: 177.229 Y: 177.339

Tabel 1. Administratieve gegevens

¹ Voor elke fase van vooronderzoek is een projectcode bekomen bij het agentschap Onroerend Erfgoed. Deze projectcode is op alle documenten van het vooronderzoek, registratie, verpakking van vondstenmateriaal en verpakking van stalen aangebracht.

Figuur 1. Topografische kaart met projectie van het plangebied (bron: OPENSTREETMAP, 2023).

Figuur 2. GRB kaart met projectie van het plangebied en de betrokken percelen (bron: AGIV, 2023).

1.2 KADER EN AANLEIDING

In de onderstaande paragrafen worden de aanleiding en het kader van het archeologische vooronderzoek uiteengezet. Daarbij moet worden benadrukt dat de archeologienota uit twee documenten bestaat die niet afzonderlijk kunnen worden beschouwd:

- Het verslag van resultaten (dit document; deel I);
- Het programma van maatregelen (deel II)

1.2.1 Aanleiding

RAAP België heeft in februari 2023 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd ter hoogte van het plangebied Sloopdossier Ooigemstraat 11.

Directe aanleiding vormt de aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen voor de sloop van de bestaande bebouwing en verharding op de voormalige site Foronex.

1.2.2 Geografische situering

Het plangebied situeert zich ten zuidwesten van de Expresweg en dorpskern van Wielsbeke, provincie West-Vlaanderen. Wielsbeke wordt omringd door Dentergem, Zulte, Waregem, Harelbeke en Oostrozebeke. Het plangebied wordt begrensd door de Ooigemstraat in het noorden en de Knokbeek in het zuiden, en heeft een totale oppervlakte van 9.866 m². Het plangebied staat op het gewestplan als gebied voor milieubelastende industrieën ingekleurd.

1.2.3 Huidige situatie van het plangebied

Het terrein is momenteel in gebruik als bedrijventerrein.

Figuur 3. Recente luchtfoto met projectie van het plangebied (bron: AGIV, 2021).

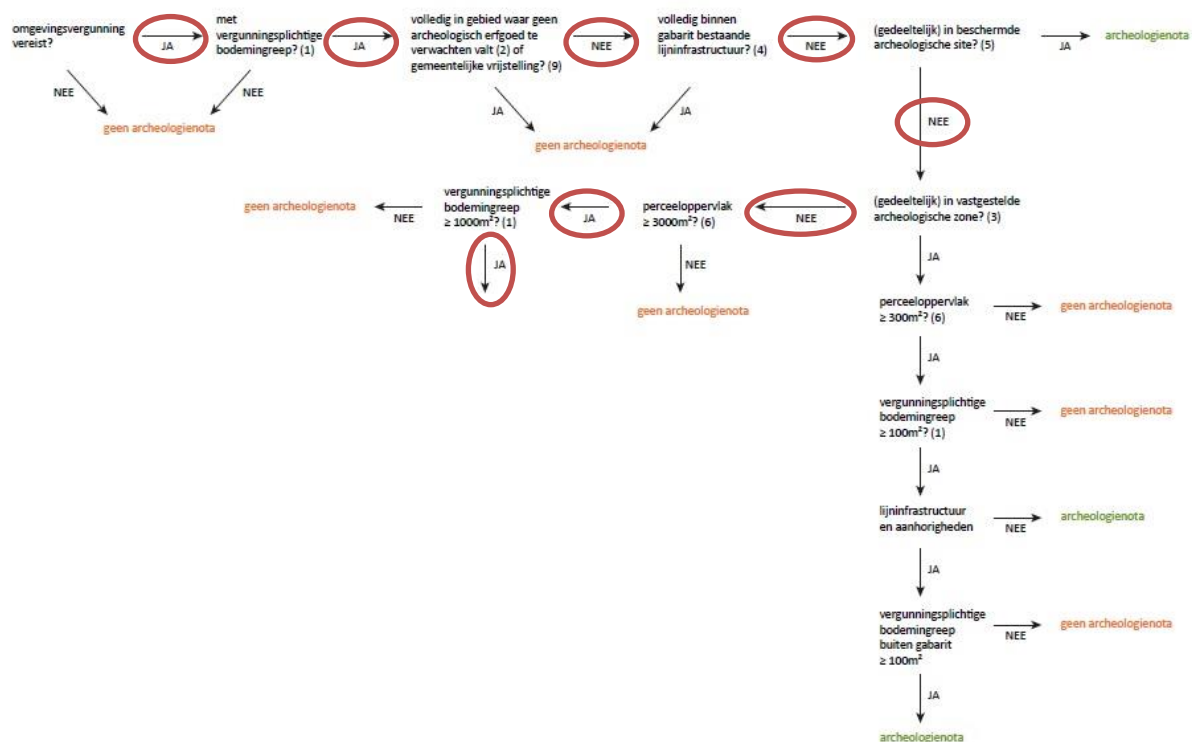
1.2.4 Juridische context

Het archeologisch vooronderzoek is uitgevoerd door RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154) en voor aktenaam voorgelegd aan het agentschap Onroerend Goed.

Het plangebied is niet gelegen binnen een 'vastgestelde archeologische zone' en ligt niet in een gebied zonder archeologisch erfgoed zoals deze zijn vastgesteld in het besluit van de administrateur-generaal van 25 maart 2022.²

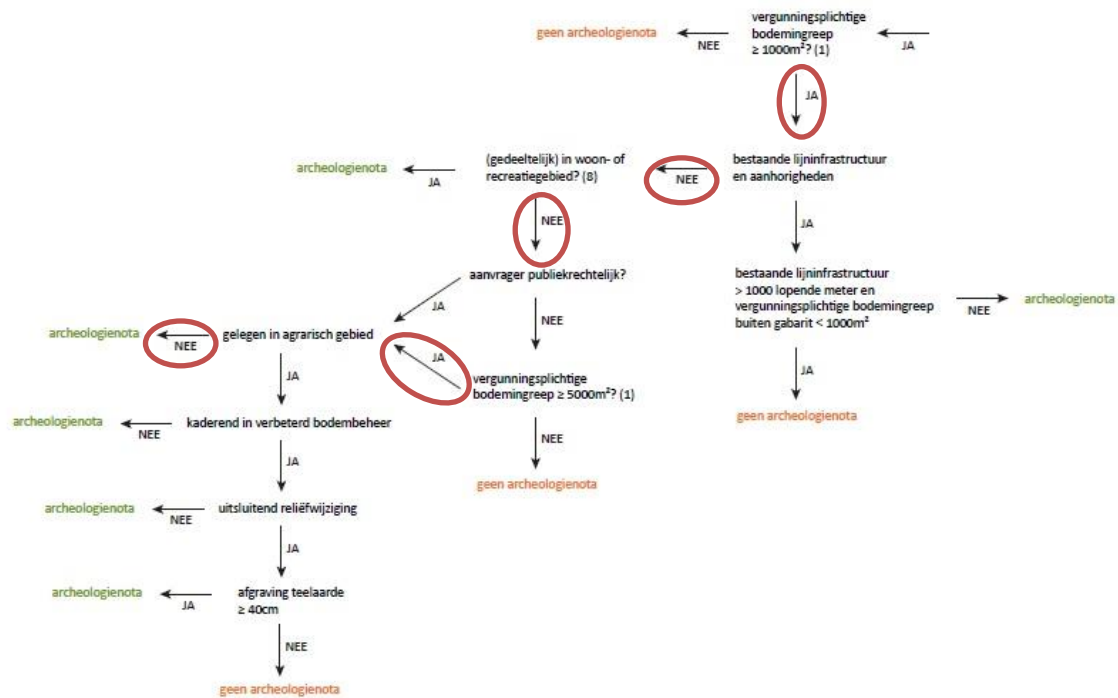
De geplande bodemingrepen zijn mogelijk bedreigend voor eventuele archeologische resten. De archeologienota waarvan akte is genomen dient bij de aanvraag van de vergunning te worden toegevoegd krachtens het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013. De aanvraag van vergunning betreft immers een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen voor een 9.866 m² van de betrokken percelen en met een voorziene bodemingreep op 6.895 m². Hierdoor worden de gestelde oppervlaktegrenzen overschreden, waardoor het opstellen van een archeologienota noodzakelijk is.

De criteria wanneer een archeologienota verplicht is, worden hieronder aangeduid op de beslissingsboom van het agentschap Onroerend Erfgoed.

Figuur 4. Beslissingsboom, criteria bij omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen, deel 1. (bron: AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2019).

² <https://besluiten.onroerenderfgoed.be/besluiten/14937>

Figuur 5. Beslissingsboom, criteria bij omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen, deel 2, uitzonderingen. (bron: AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2019).

1.2.5 Geplande werken

De geplande werken binnen dit dossier houden de sloop in van de bestaande bebouwing en verharding ter hoogte van Ooigemstraat 11. De gebouwen van de voormalige stofhallen van Foronex worden afgebroken en verwijderd t.e.m. de funderingen, alsook de omringende verharding. De bestaande HS-cabine aan de straatkant wordt behouden en waterdicht afgewerkt. Er worden in dit dossier geen diepere ingrepen dan de bestaande verstoring gepland.

Figuur 6. Grondplan van de te verwijderen bebouwing en verharding op de voormalige site Foronex in rode opvulling aangeduid (bron: opdrachtgever).

1.3 OPZET EN ONDERZOEKSOPDRACHT

1.3.1 Opdracht

Het archeologisch vooronderzoek heeft als opdracht het inventariseren, waarderen en veiligstellen van eventueel aanwezig waardevol archeologisch erfgoed binnen de grenzen van het plangebied:

1. *Inventariseren: zijn er archeologische sites te lokaliseren en welke zijn hun karakteristieken (types, datering, begrenzing, bewaringstoestand en relatie met het landschap)?*
2. *Waarderen: wat is de kenniswaarde van eventuele aanwezige archeologische sites?*
3. *Veiligstellen: hoe moet met eventuele waardevolle archeologische sites worden omgegaan in het kader van de geplande bodemingrepen (in situ, ex situ)?*

1.3.2 Afwegingskader

Het archeologische vooronderzoek beoogt steeds een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed. Vooraleer de opportuniteit van vooronderzoek met ingreep in de bodem af te wegen, is aldus eerst de opportuniteit van de diverse (combinaties van) methoden voor vooronderzoek zonder ingreep in de bodem afgewogen.

De keuze van de (combinaties van) methoden is steeds gebaseerd op volgende vier criteria:

1. *mogelijkheid: is het mogelijk om de methode toe te passen binnen het plangebied?*
2. *nut: kan een bruikbaar resultaat verwacht worden met de toepassing van de methode?*
3. *schadelijkheid: kan toepassing van de methode het te verwachten bodemarchief overdreven beschadigen?*
4. *noodzaak: rechtvaardigt de kost van de methode het te verwachten resultaat?*

Vooronderzoek zonder ingreep in de bodem	Vooronderzoek met ingreep in de bodem
a. bureauonderzoek	
b. landschappelijk bodemonderzoek	
c. geofysisch onderzoek	
d. veldkartering	
e.	verkennend archeologisch booronderzoek
f.	waarderend archeologisch booronderzoek
g.	proefsleuven en proefputten

1.4 LEESWIJZER

Ieder archeologisch vooronderzoek begint noodzakelijkerwijs met een bureauonderzoek (zie hoofdstuk 2).

Binnen dit bureauonderzoek wordt de vraagstelling gespecificeerd, de methode toegelicht en over bekomen resultaten gerapporteerd. Het bureauonderzoek eindigt met het afwegen van de noodzaak van verder vooronderzoek. Hiertoe wordt een uitspraak gedaan over het potentieel op kennisvermeerdering en de eventuele aard daarvan.

Voor een vlot begrip van de geologische en archeologische periodes wordt onderstaand schema toegevoegd.

CHRONOLOGISCH KADER

HOLOCEN		POSTGLACIAAL																			
WEICHSELIAAN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN		LAAT GLACIAAL		PLENIGLACIAAL		VROEG GLACIAAL		EEMIAAN		SAALIAAN		SUBATLANTICUM		SUBBOREAAL		ATLANTICUM		BOREAAL		PREBOREAAL	
PLEISTOCEN																					

Figuur 7. Chronologisch kader met de geologische en archeologische perioden.

2 VERSLAG VAN RESULTATEN: BUREAUONDERZOEK 2023B158

2.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

2.1.1 Administratieve gegevens

Onderstaande gegevens zijn aanvullend op de administratieve gegevens zoals in het inleidend deel weergegeven en zijn specifiek van toepassing op de bureaustudie.

- Projectcode agentschap Onroerend Erfgoed: 2023B158

2.1.2 Onderzoeksopdracht

2.1.2.1 Doelstelling

Het bureauonderzoek vormt de eerste stap van archeologisch vooronderzoek. Het vooronderzoek heeft als opdracht het inventariseren, waarderen en veiligstellen van eventueel aanwezig waardevol archeologisch erfgoed binnen een projectgebied. Tijdens het bureauonderzoek wordt getracht deze doelstelling te realiseren door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen.

Uit de bureaustudie dient de nood tot verder onderzoek of behoud *in situ* te worden ingeschat. Indien de resultaten voldoende informatie opleveren, of er geen vervolgtraject kan worden uitgevoerd voorafgaand het bekomen van de vergunning, zal een programma van maatregelen worden uitgeschreven met aanbevelingen.

2.1.2.2 Wetenschappelijke vraagstelling

In het kader van dit onderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd. Ze zijn onderverdeeld in drie categorieën die elk een onderdeel van de doelstelling weerspiegelen: Ondergrond en landschapsgeschiedenis, archeologische resten en impact van de geplande bodemingrepen.

Ondergrond en landschapsgeschiedenis:

- I. Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
 - a. Welke processen van bodemvorming zijn bekend? Welke geomorfologische processen zijn bekend?
- II. Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?

Archeologische resten:

- III. Zijn er reeds gekende archeologische gegevens binnen en in de omgeving van het plangebied?
 - a. Wat is de aard en ouderdom van gekende archeologische resten?
 - b. Wat is de conserveringsgraad en gaafheid van gekende archeologische resten?
- IV. Hoe kunnen ongekende archeologische resten zich manifesteren (sporen, vondstenconcentraties) en op welke diepte kunnen deze worden aangetroffen?
 - a. Wat is de gespecificeerde verwachting (alsmede de verwachte conservering en gaafheid) ten aanzien van nog ongekende archeologische waarden in het gebied?
 - b. Wat was het historisch landgebruik van het plangebied en wat is het landgebruik? Wat is de invloed daarvan op de (verwachte) archeologie en (bodem)gaafheid?

Impact van geplande bodemingrepen:

- V. Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventuele archeologische resten? Op welke manier kan bij de planvorming met archeologische resten worden omgegaan?

2.1.2.3 Randvoorwaarden

Het onderzoek is uitgevoerd door een erkend archeoloog volgens de normen van de Code van Goede Praktijk versie 4.0. Het terrein is momenteel nog in gebruik als bedrijventerrein. Terreinwerkzaamheden zijn wel toegestaan door de gebruiker(s).

2.1.3 Beschrijving van de strategie & werkwijze van het bureauonderzoek

Op basis van verschillende bronnen wordt inzicht te verkrijgen in de genese van het landschap, de bodemopbouw en het gebruik van het projectgebied en zijn omgeving in de loop van de tijd. Met behulp van deze gegevens wordt de archeologisch verwachting opgesteld.

Het gebied bevindt zich in een zone die zich in oorsprong kenmerkt door een lage densiteit aan bebouwing waardoor bij de bureaustudie er extra aandacht gaat naar de landschappelijk opbouw en het landgebruik. Daarvoor wordt bijzondere aandacht besteed aan relevante aardkundige gegevens.

Het bureauonderzoek kent de volgende onderdelen:

- Aardkundige gegevens
- Archeologische gegevens
- Historische gegevens
- Bepalen van de archeologische verwachting
- Synthese en beantwoorden van de onderzoeksvragen

Hiervoor is bij dit onderzoek gebruik gemaakt van verschillende bronnen:

Voor de technische aspecten en de gegevens omtrent de werkzaamheden zijn de plannen en gegevens gehanteerd zoals ze zijn verkregen en toegelicht werden door de initiatiefnemer.

De aardkundige gegevens (geologie, topografie, landschap en bodemkunde) werden bestudeerd aan de hand van kaarten. Het betreft meer in het bijzonder de topografische kaart, Tertiair- en Quartairgeologische kaarten, de bodemkaart, de potentiële bodemerosiekaart en het digitale terreinmodel Vlaanderen. De bodemkundige gegevens werden aangevuld met de informatie van reeds uitgezette boringen die beschikbaar gesteld wordt via de website Databank Ondergrond Vlaanderen.³

Voor het archeologische kader is de Centrale Archeologische Inventaris (CAI)⁴ een belangrijke bron. Ook de 'gebeurtenissenkaart' is geraadpleegd. Er is daarnaast bijkomende informatie gevonden over recenter archeologisch onderzoek in de nabijheid van het plangebied dat nog niet in de CAI is opgenomen. Het archeologisch kader in relatie tot de geologische periodes wordt weergegeven in figuur 7.

Voor het onderzoek naar de algemene geschiedenis van Wielsbeke is gebruik gemaakt van uitgegeven en onuitgegeven bronnen. Deze zijn terug te vinden in de literatuurlijst. Daarnaast is ook beroep gedaan op de Inventaris Onroerend Erfgoed.⁵

De historie van het plangebied is meer in detail onderzocht op basis van historische kaarten en luchtfoto's, geconsulteerd via zowel Geopunt als Cartesius.⁶ Cartesius is een online databank die kaartmateriaal en luchtfoto's van het NGI (Nationaal Geografisch Instituut), de KBR (Koninklijke Bibliotheek van België) en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika bundelt. Ook voor het historisch onderzoek vormt de CAI een bron voor informatie inzake harde historische data.

Voor een groot aandeel van het kaartmateriaal is de website Geopunt⁷ geraadpleegd. Geopunt is een centrale website die vrijwel alle bestaande geografische overheidsinformatie ontsluit. Het kaartmateriaal is aangemaakt in het programma QGIS, een geografisch informatiesysteem. Hierbij werd het projectgebied telkens geprojecteerd of aangeduid op de onderliggende kaarten.

³ DOV, 2018a

⁴ ONROEREND ERFGOED, 2022a

⁵ ONROEREND ERFGOED, 2022b

⁶ NGI, 2022

⁷ GEOPUNT, 2021

2.2 RESULTATEN

2.2.1 Aardkundige gegevens

Onderstaande geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien gekoppeld worden aan specifieke landschapsvormen. De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

2.2.1.1 Paleogene/Neogene afzettingen

Het Paleogeen en het Neogeen zijn de periodes die voorheen samen het Tertiair werden genoemd. Ze beslaan een tijdsspanne van 66 tot 2,58 miljoen jaar geleden. Veel van deze sedimenten werden door de zee afgezet en zijn pas later boven het zeeniveau komen te liggen. In Vlaanderen zijn de sedimenten die uit deze periodes dateren grotendeels door jongere sedimenten afgedekt, maar deze afzettingen (die onderverdeeld zijn in lithostratigrafische formaties en leden) zijn een belangrijk onderdeel in de vormingsgeschiedenis van het huidige landschap en de daarin aanwezige aardkundige eenheden.

In het plangebied liggen de Paleogene of Neogene sedimenten op ca. 30 meter onder het huidige maaiveld.⁸ Het is daarom onmogelijk dat deze sedimenten door de geplande ingrepen worden geraakt. Deze afzettingen zullen daarom niet nader worden beschouwd.

2.2.1.2 Quartaire afzettingen

Het Neogeen wordt gevolgd door de jongste periode in de aardgeschiedenis: het Quartair. Deze periode ving 2.58 miljoen jaar geleden aan en is onderverdeeld in twee tijdsnedes (etages): het Pleistoceen en het Holoceen.

Het Pleistoceen (2.58Ma- 11.7ka) wordt gekenmerkt door grote schommelingen in het klimaat. De (vaak relatief lange) tijden waarin een koud klimaat bestond worden ijstijden (glacialen) genoemd. Tijden waarin het klimaat meer op dat van nu leek worden aangeduid met de term tussenijstijden (interglacialen). Deze grote klimaatschommelingen hadden grote gevolgen en de resultaten daarvan zijn vandaag de dag nog op veel plekken in het landschap te herkennen.

De jongste tijdsneede is (vooralsnog) het Holoceen (11.7ka – heden). Dit tijdvak is gekenmerkt door een redelijk warm klimaat en is daarom ook geclassificeerd als een interglaciaal.⁹ Met name in het laatste deel van dit tijdvak is de invloed van de mens op de aarde sterk toegenomen, wat voor geologische processen grote gevolgen heeft. Deze periode wordt dan ook wel aangeduid als het antropogeen, ook al is er nog veel discussie over de exacte definitie van deze naam.

De sedimenten van Quartaire ouderdom vormen het overgrote deel van het Vlaamse oppervlak. De vormingsgeschiedenis van deze afzettingen is zeer belangrijk voor het inschatten van de archeologische verwachting en het begrijpen van de context waarin archeologische resten worden aangetroffen. Ze worden op de Quartairgeologische kaart weergegeven volgens het principe van profieltypekartering. Daarbij worden lithologie, genese en (chrono-) stratigrafie aangehouden als de belangrijkste kenmerken waar gronden op worden ingedeeld. De dikte van de quartaire afzettingen varieert sterk in Vlaanderen, van minder dan een meter (op hellingen en hoogtes) tot circa 30 meter (in de Vlaamse Vallei).¹⁰ In het plangebied bedraagt de dikte van de Quartaire afzettingen ca. 30 m.¹¹

De Quartaire pakketten in de noordelijke helft van het plangebied bestaan uit zandige tot zandlemige eolische afzettingen bovenop zandige vlechtende rivierafzettingen die naar de basis toe grofkorreliger worden. Net ten zuidoosten van het plangebied komen hieronder fluviatiele afzettingen uit het Eemiaan voor. In het zuiden wordt de Quartaire sequentie afgedekt door recente fluviatiele

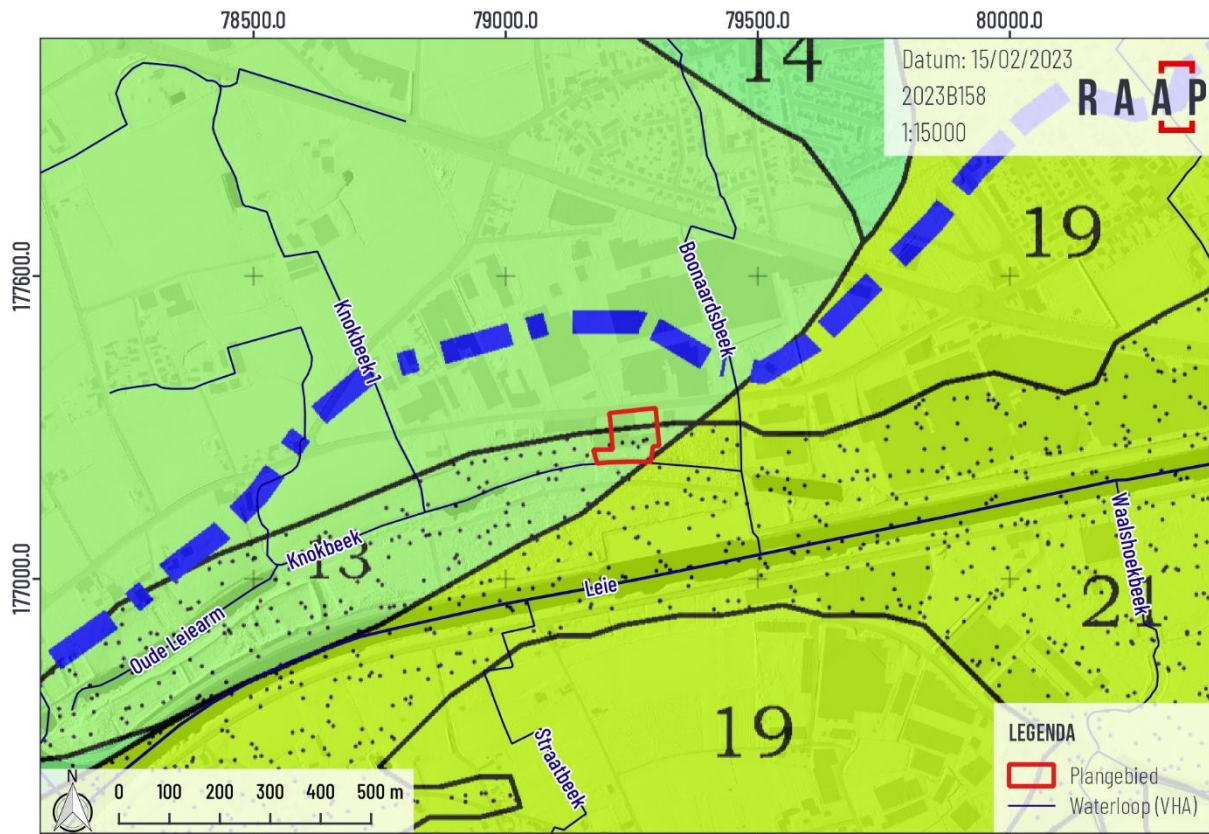
⁸ Deckers et al., 2019

⁹ <http://www.stratigraphy.org/index.php/ics-chart-timescale> ICS, 2017

¹⁰ <https://www.dov.vlaanderen.be/page/quartairgeologische-kaart-150000> DOV, 2019a

¹¹ Deckers et al., 2019

afzettingen. Het plangebied ligt ca. 240 m ten zuiden van de pedologische grens tussen het dekzand- en het overgangsg gebied richting het loessgebied.

Figuur 8. Quartaairgeologische profieltypenkaart met aanduiding van het plangebied geprojecteerd op de GRB (bron: DOV, 2019b; AGIV, 2023).

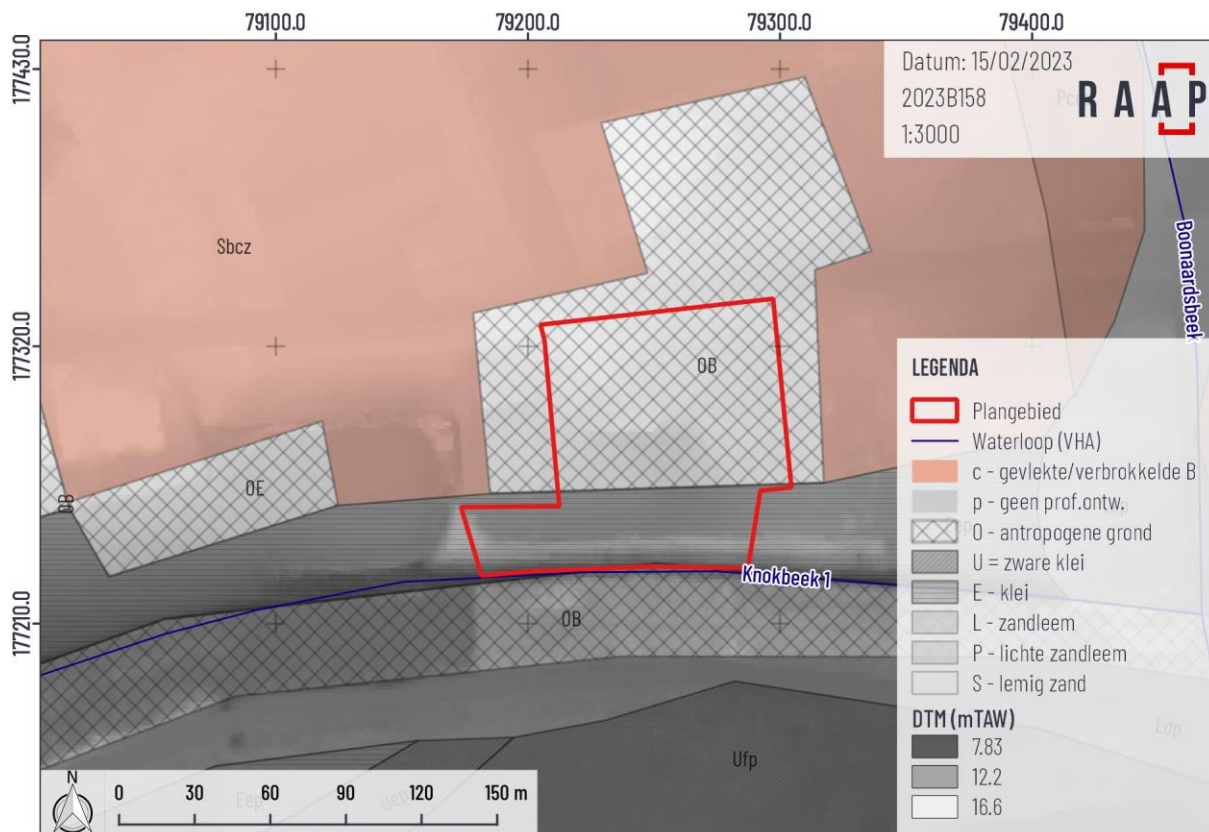
2.2.1.3 Bodemkundige gegevens

De bodemkaart van het Vlaams gewest is samengesteld om inzicht te geven in de fysieke eigenschappen van de bodem. Met de term bodem wordt het meest oppervlakkige deel van de ondergrond bedoeld (ca. 120 cm). Daarbij zijn drie hoofdeigenschappen en verschillende neven-eigenschappen gebruikt om een classificatie te maken. In de eerste plaats wordt er onderscheid gemaakt op basis van de textuur (zand, leem, klei, ...), op de tweede plaats wordt de drainageklasse van de bodem onderscheiden (zeer nat-zeer droog) en ten derde is de profielontwikkeling in de bodem vastgelegd (bv. aan of afwezigheid van een B-horizont). Deze gegevens zijn van grote waarde voor archeologisch onderzoek omdat er aan de hand hiervan een inschatting kan worden gemaakt van de aan- of afwezigheid van oppervlakkige archeologische loopniveaus in de bodem.¹²

De bodem van de noordelijke helft van het plangebied staat gekarteerd als antropogene grond, maar de zone wordt omringd door een droge (code .b.) lemige zandbodem (code S..) waarin een postpodzol (codes ..b, ..c of ..h) ontwikkeld is. Ter hoogte van het zuidelijk uiteinde van het plangebied komt een sterk gleyige natte kleibodem zonder profielvorming voor. Dit bodemtype wordt gelinkt aan de aanwezigheid van een oude vallei, in dit geval de oude arm van de Leie.

Controleboringen op het terrein grenzend aan de westelijke rand van het plangebied toonde de aanwezigheid aan van een opgebracht pakket van ca. 60 - 65 cm dikte. Het pakket bevatte heel wat puin zoals steenslag, baksteenfragmenten en mortel. Tussen 60 en 105 cm onder het maaiveld bevond zich een Ap-horizont. Deze horizont was zwak humeus en had een grijsbruine kleur. De textuur bestond uit lemig zand. Vanaf 105 - 115 cm onder het maaiveld werd de C-horizont aangeboord. Het lemig zand had een lichte grijsbruine kleur. Op ca. 150 tot 160 cm diepte ging deze horizont over in een eerder gereduceerde C-horizont.

¹² DOV, 2017

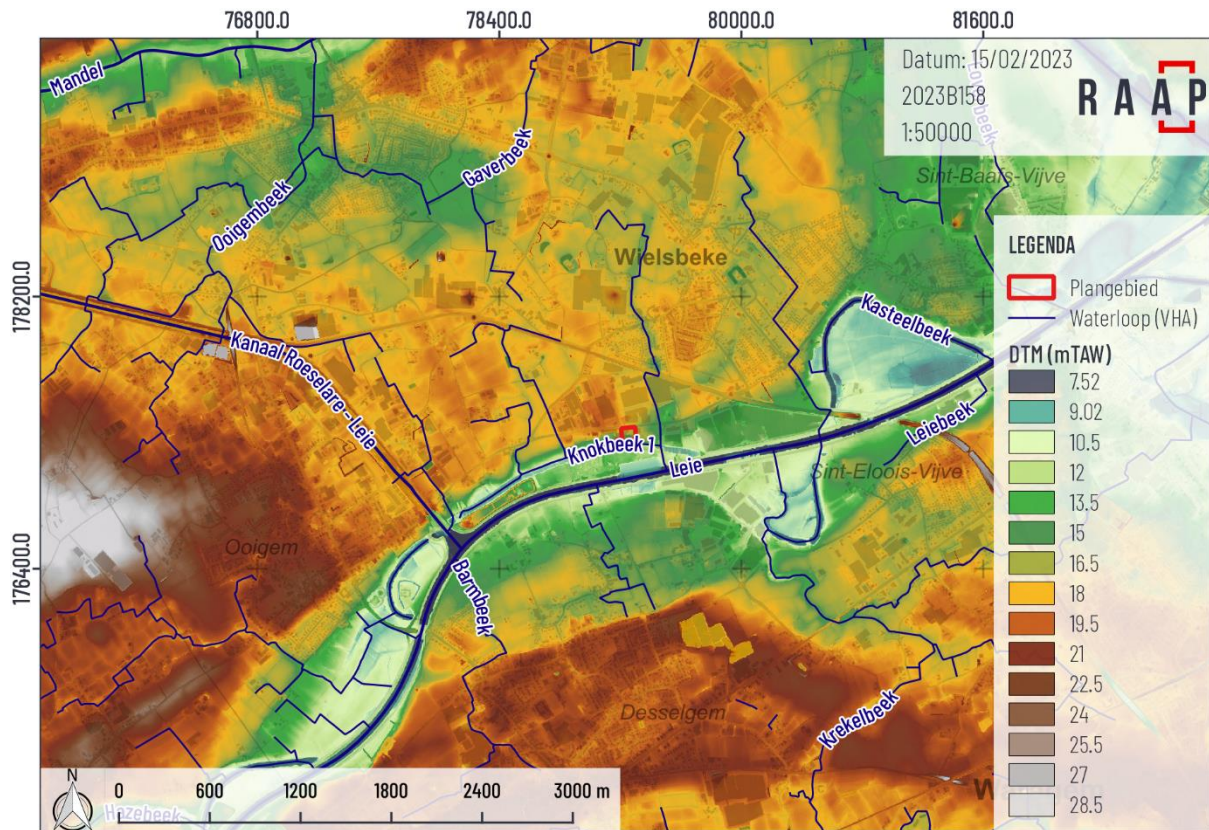
Figuur 9. Bodemkaart met projectie van het plangebied op de GRB (bron: DOV, 2017; AGIV, 2023).

2.2.14 Topografie en hydrografie

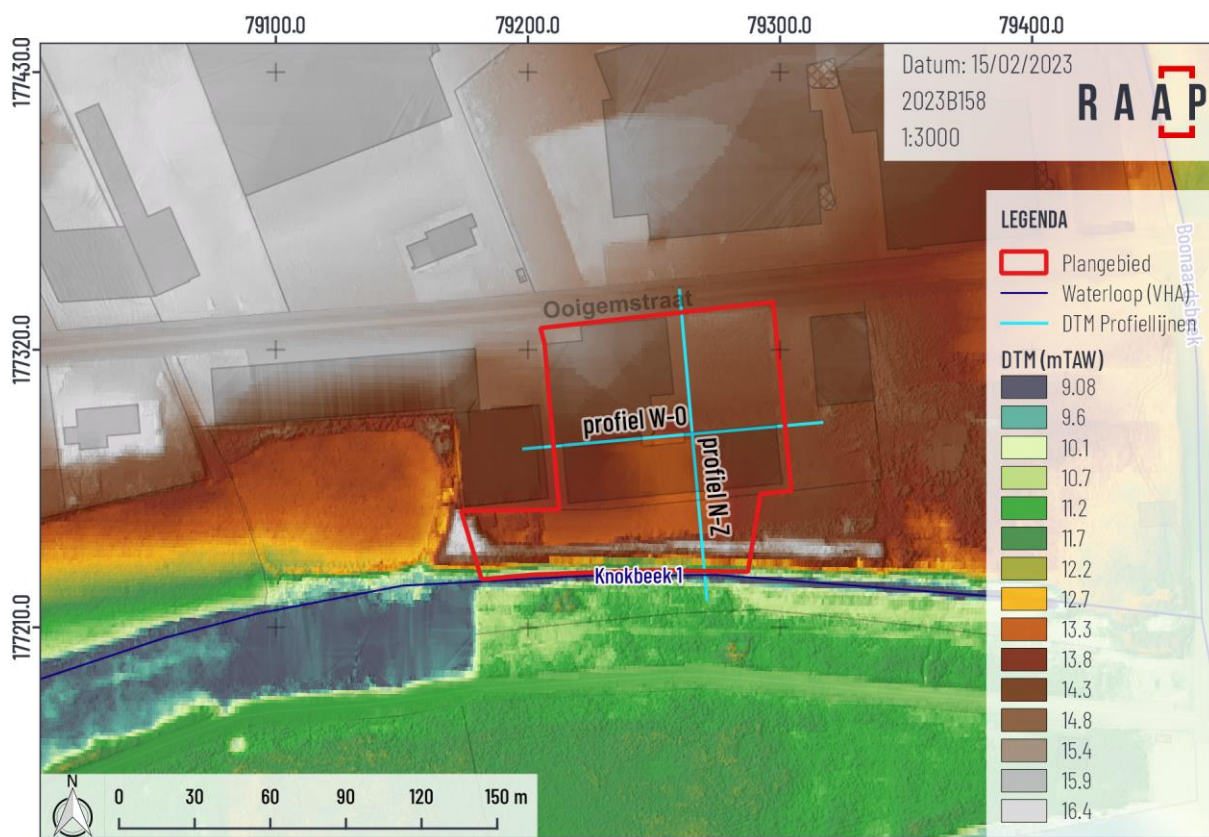
Vlaanderen heeft zijn huidige vorm te danken aan processen die enkele honderdduizenden tot honderden jaren geleden aangrepen op het landschap, zoals in de voorgaande paragrafen is gebleken. Dat geldt voor wat er in de ondergrond zit, maar zeker ook voor de vorm van het oppervlak: het reliëf. Zelfs vandaag de dag, nu we door middel van technologie zo veel van onze omgeving beheersen, speelt het reliëf nog een grote rol in de inrichting en het gebruik van ons landschap. Vragen als: welke delen van het landschap zijn geschikt voor de landbouw, beweiding en bewoning? Zijn voor ons, maar zeker voor mensen in het verleden van enorm belang. Daarom is een analyse van de topografie van groot belang.

Topografisch gezien bevindt het plangebied zich op de rand van de alluviale Leievallei die overgaat in het interfluvium tussen de Leie en de Mandel en de uitlopers van het zandlemige Hoogland van Hulste. Het hydrografisch net in de omgeving van het plangebied behoort logischerwijze tot het Leiebekken. De Knokbeek net ten zuiden van het plangebied loopt deels in een Oude Leiearm en mondt ca. 350 m ten zuidoosten van het plangebied uit in de huidige rivier.

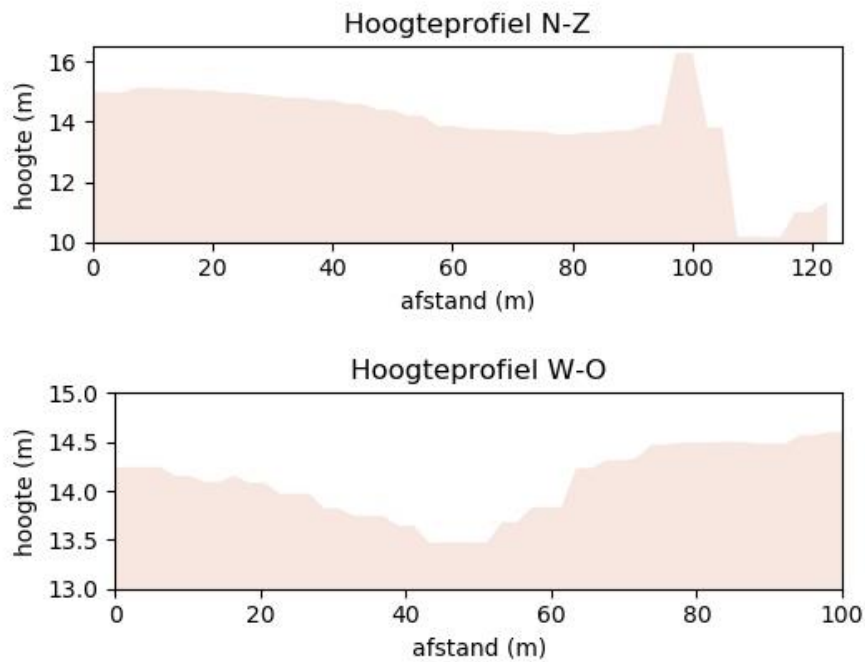
Een detailopname van het DTM maakt duidelijk dat het oorspronkelijk reliëf van het plangebied niet meer is bewaard. Het terrein is duidelijk antropogeen opgehoogd, hoogstwaarschijnlijk voortgaand aan de ingebruikname van de industriële site. De TAW-hoogtes binnen de contouren variëren van ca. 9,4 m +TAW ter hoogte van de Knokbeekoever en ca. 14,7 m +TAW in de noordoostelijke hoek. Het DTM is ter hoogte van de bebouwing vervormd en dus niet accuraat.

Figuur 10. Digitaal Terreinmodel Vlaanderen (DTM) met aanduiding van het plangebied en de waterlopen (bron: AGIV, 2015a; VMM, 2021).

Figuur 11. Detailopname van het DTM, met aanduiding van het plangebied en de hoogteprofiel-lijnen (bron: AGIV, 2015a; VMM, 2021; AGIV, 2023).

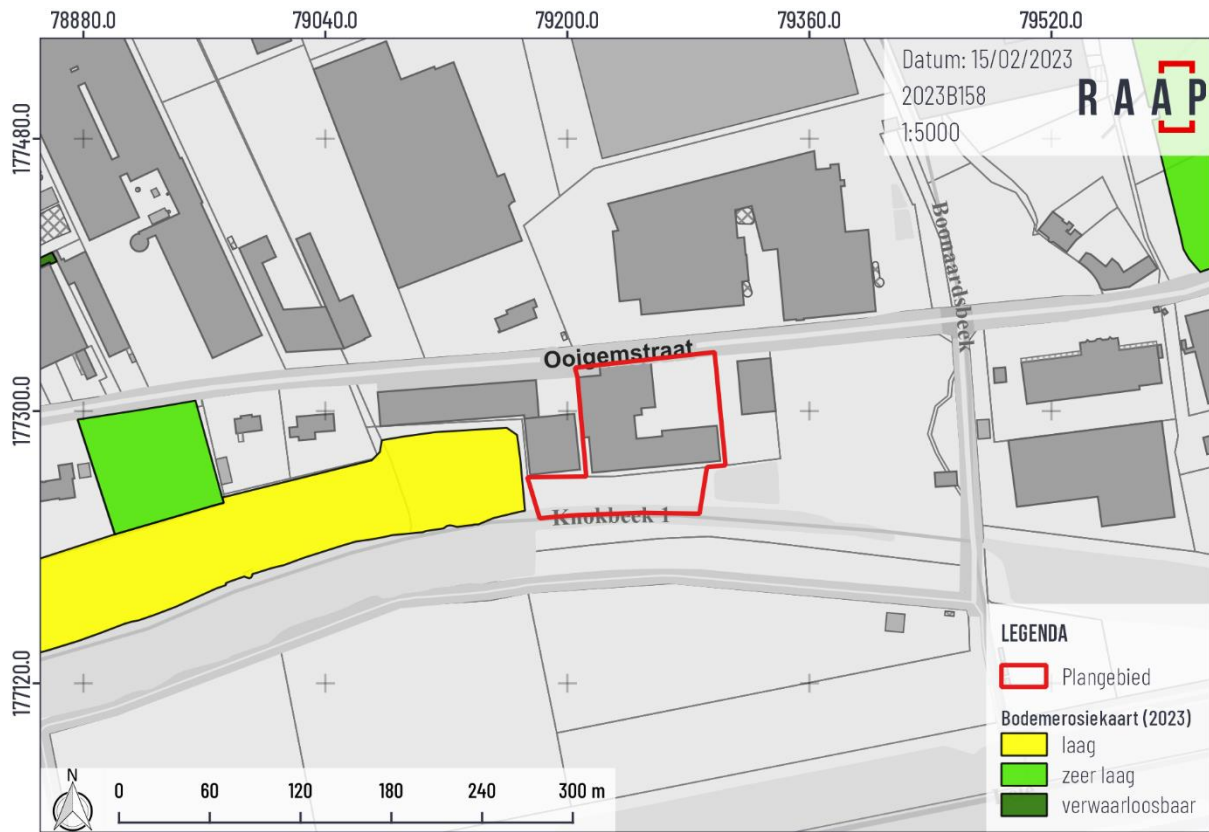

Figuur 12. Hoogteprofielen (bron: GEOPUNT, 2021).

2.2.1.5 Erosie

Het potentieel op bodemerosie is een goede graadmeter voor het voorkomen van processen die de ondergrond en de daarin aanwezige archeologische niveaus kunnen beschadigen. Daarom is het interessant om de potentiële bodemerosiekaart te bekijken in het kader van de archeologische verwachting.

Op de potentiële bodemerosiekaart zijn geen gegevens bekend voor het plangebied. Het westelijk aangrenzend perceel staat echter aangeduid als een gebied met een lage potentiële erosiegevoeligheid. Vermoedelijk moet ter hoogte van het plangebied rekening gehouden worden met erosieverschijnselen voorafgaand aan de industrialisatie van het terrein.

Figuur 13. Potentiële bodemerosiekaart met projectie van het plangebied (bron: DOV, 2018; VMM, 2021; AGIV, 2023).

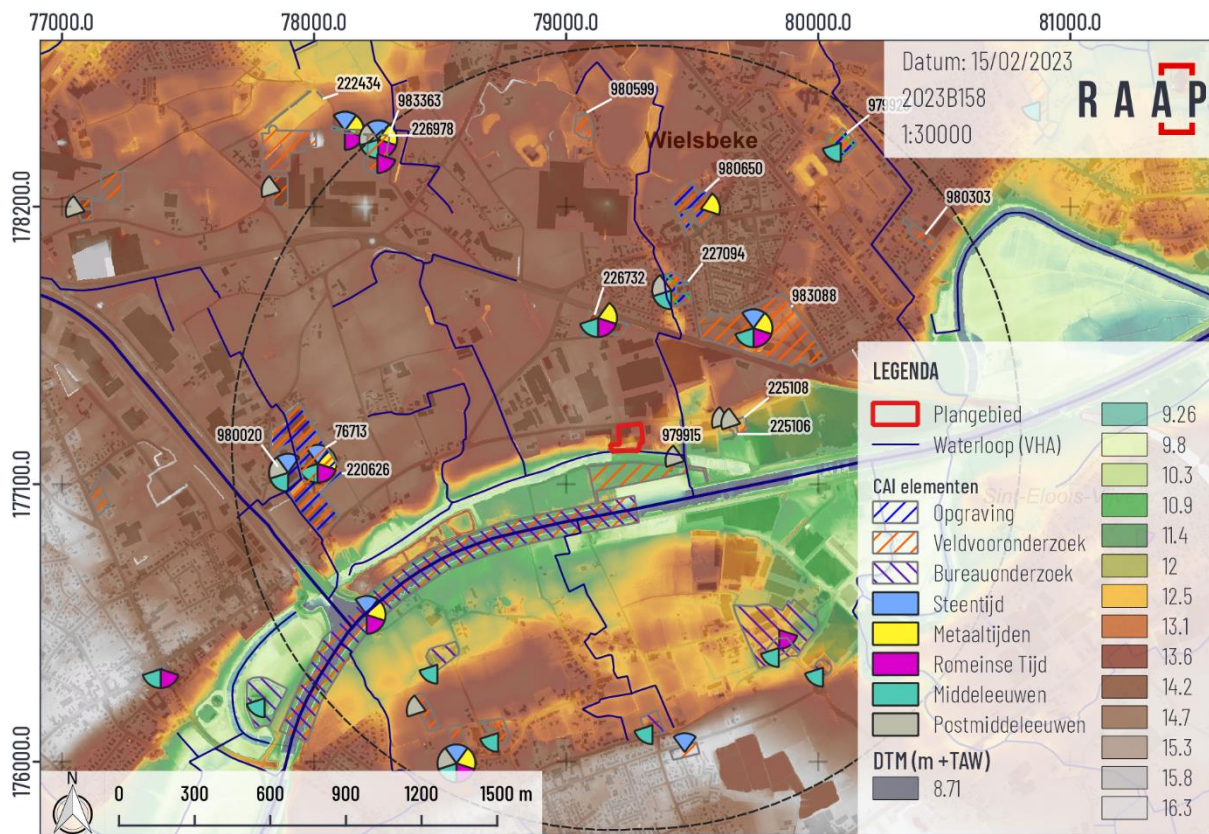
2.2.2 Archeologische gegevens

De archeologische gegevens zijn in eerste instantie verzameld via de CAI. In onderstaande lijst (tabel 2) worden de CAI-items opgesomd, gelegen in een straal van 1,5 km op de noordelijke oever van de Leie. De historisch relevante data worden in een volgend hoofdstuk besproken.

De archeologische kennis van de omgeving is voornamelijk gekend via recent archeologisch gravend onderzoek. Dit toonde een rijke gebruiksgeschiedenis van de zandleemrug op de noordelijke oever van de Leie vanaf de steentijd. De aanwezigheid van silex artefacten wijst op menselijke activiteit in het mesolithicum en neolithicum. De resten van gefaseerde erven en een funerair landschap uit de ijzertijd en Romeinse tijd, uitzonderlijke bewoningssites uit de vroege middeleeuwen en nederzettingen uit de volle middeleeuwen tonen de aantrekkingskracht die de verhevenheid ten noorden van de Leie doorheen verschillende periodes uitoefende.

CAI ID	Locatie	Onderzoeksmethode	Beschrijving	Archeologische periode(s)
76713	Vaartstraat	Proefsleuvenonderzoek, opgraving	Silex artefacten; Gepolijste bijl; 5 brandrestengraven, 2-schepig hoofdgebouw, hutkom, silo, spiekers, 2 waterputten, grachten, handgevormd aardewerk; Kruikje in zeepwaar in gracht; Eenschepig hoofdgebouw in hout en vakwerk, hutkom, waterkuil, aardewerk, erfgrachten	Steentijd; Neolithicum; Late ijzertijd tot vroeg-Romeinse tijd; Midden-Romeinse tijd; Volle middeleeuwen
220626 980020	Splenterbeekstraat	Proefsleuvenonderzoek, opgraving	Lithisch materiaal ex situ; Nederzetting; Woonerf met erfgreppels, 3 gebouwen, 2 waterputten en kuilen	Mesolithicum; Vroeg-Romeinse tijd; Vroege middeleeuwen
222434	Ridder de Ghellinckstraat	Proefsleuvenonderzoek	Lithisch materiaal; Kringgreppel met in het centrum mogelijk een grafkuil; Brandrestengraven, spiekers, greppels	Mesolithicum; Neolithicum – Romeinse tijd; IJzertijd – Romeinse tijd
225106	Ooigemstraat 5	Proefsleuvenonderzoek	Greppels	Postmiddeleeuwen
225108	Ooigemstraat 3	Proefsleuvenonderzoek	Greppels	Postmiddeleeuwen
226732	Houtvezelstraat	Proefsleuvenonderzoek	Nederzetting met paalsporen, kuilen en greppels, aardewerk Brandrestengraf; 2 grachten	IJzertijd; Romeinse tijd; Late middeleeuwen
226978 983363	Ridder De Ghellinckstraat 9	Proefsleuvenonderzoek, opgraving	2 kuilen, 7 paalkuilen, 1 waterkuil, greppels en grachten	Metaaltijden – Romeinse tijd
227094	de Maurissenstraat 36	Proefsleuvenonderzoek	Paalkuilen, kuilen, waterkuilen, handgevormd aardewerk; Gracht	Vroege middeleeuwen; Volle middeleeuwen
979915	Ooigemstraat	Gravend vooronderzoek	Losse vondsten aardewerk	Postmiddeleeuwen
979923	Rijksweg Zwembadcomplex	Proefsleuvenonderzoek, opgraving	Gebouwplattegronden, kuilen, greppels, aardewerk, grachten	Volle middeleeuwen, late middeleeuwen
980303	Kastanjestraat	Proefsleuvenonderzoek	Gracht	Onbepaald
980599	Reynaertstraat 29A	Proefsleuvenonderzoek	Gracht, greppels, kuilen, depressie, losse aardewerkvondsten	Onbepaald
980650	Molenstraat	Proefsleuvenonderzoek, opgraving	Gebouwplattegronden, bijgebouwen, kuilen, greppels, grachten, aardewerk	IJzertijd
983088	Lobeekstraat	Proefsleuvenonderzoek, opgraving	Silex artefacten; Kuilen, aardewerk, paalsporen, spijkers, crematiegraven, greppels, grachten	Finaalneolithicum; IJzertijd; Late ijzertijd; Vroeg-Romeinse tijd; Romeinse tijd; Vroege middeleeuwen; Middeleeuwen

Tabel 2. CAI-items in een straal van 1,5 km rond het plangebied.

Figuur 14. Projectie van het plangebied, de waterlopen en CAI-items op het digitaal terreinmodel Vlaanderen en de GRB-kaart (bron: AGIV, 2015a; ONROEREND ERFGOED, 2022a; AGIV, 2023).

2.2.3 Historische gegevens

2.2.3.1 Algemene geschiedenis en ontwikkeling van Wielsbeke¹³

Vermoedelijk namen Frankische inwijkelingen delen van het reeds in cultuur gebracht kouterland van hun voorgangers over, de droge gemakkelijk bewerkbare gronden aan de Leieoevers. Zo ontstonden los van elkaar staande landbouwgemeenschappen in nabijheid van de Leie. Een dergelijke gemeenschap richt zo het oude centrum van Wielsbeke op, dat zich zuidelijker dan de huidige dorpskern bevindt. Wellicht is ook de dorpsnaam van Frankische oorsprong. Lange tijd heeft men het voorvoegsel "wiel" verklaard in de betekenis van draaikolk of snelstromend water. Waarschijnlijker is het toponiem afkomstig van een persoonsnaam: "Wiel", "Wilo" of "Wille". Samen met het achtervoegsel wordt dit: "de beek van Wille". Over de ontstaansgeschiedenis van de benaming van de Moerdijkbeek bestaat ook nog twijfel: het begrip 'moerdijk' verwijst mogelijk naar het uitmoeren van veen- of moerasgrond voor het winnen van turf.

De eerste vermelding van het toponiem "Wilesbecke" komt voor in 1075, wanneer Albertus de Wilesbecke wordt genoemd. In 1092 wordt de plaats als 'Vilesbeca' aangeduid. In 1170 wordt voor het eerst de huidige vorm "Wielsbeke" gebruikt. Het leen en goed 'Ten Broucke' in Wielsbeke krijgt in de 14de eeuw de rechten voor een heerlijkheid met lage rechtspraak, onder de bevoegdheid van het Kasteel van Kortrijk en het Leenhof van Tielt. In de 15de eeuw wordt een zomerresidentie opgetrokken waar later het kasteel van Wielsbeke zal worden gebouwd. De oudste Wielsbeekse kerkgeschiedenis is quasi onbekend, vermoed wordt dat een eerste kerkje langs de Leie gebouwd werd ca. 1400. Voorheen lag de kerk mogelijk op een andere plaats, bv. op de "Kokeldries", de oudste wijk in Wielsbeke.

De economie tijdens het ancien régime draaide voornamelijk rond de akkerbouw en veeteelt, en de molenindustrie. Wielsbeke telde namelijk twee windmolens, een graanmolen en een olie- of stampkotmolen. Tijdens de Negenjarige Oorlog (1688-1697) behoort Wielsbeke tot de minst getroffen gebieden van de Roede van Tielt, maar werd niettemin geteisterd door overtollige belastingen, foeragerende troepen, opeisingen, plunderingen, ... In het begin van de 18de eeuw groeit de bevolking gestaag terug aan. De opkomende

¹³ [Wielsbeke | Inventaris Onroerend Erfgoed](#)

vlasnijverheid zorgt in deze eeuw steeds meer een aanvullende bron van inkomsten. Vlasbewerking gebeurde door de boeren zelf: roten, zwingelen en hekelen. In 1780 wordt op de plaats van de oudere zomerresidentie het kasteel 'Ten Broucke' met omwalling van de baronnen van der Bruggen gebouwd. Op het einde van de 18de eeuw wordt de hoofdweg van Ingelmunster naar Sint-Eloois-Vijve omgelegd langsheen alle dorpskommen voor een betere verbinding in de regio.

In 1840-1844 worden al verbeteringswerken aan de Leie uitgevoerd. Deze kanalisatie leidde reeds tot een grote stijging van het waterverkeer over de Leie. Naar het einde van de 19de eeuw toe komt een merkbare vertraging voor in de uitbouw en het onderhoud van de bevaarbare infrastructuur, mede door de opkomst van het spoor. De spoorlijn Anzegem-Ingelmunster is in 1868 in gebruik genomen. Ook wordt het wegennet in de 19de eeuw verbreed en rechtgetrokken, en uitgebreid met volledig nieuwe trajecten. Vanaf midden 19de eeuw kende de vlasnijverheid een steile opgang doordat er geen verbod meer wordt gesteld op het roten in de Leie.

In het begin van de 20ste eeuw wordt een buurtspoorweg aangelegd tussen Kortrijk en Aarsele. In de vlasverwerking wordt in het begin van de 20ste eeuw gezocht naar een kunstmatige rootwijze, die de vlassers minder afhankelijk zou maken van het klimaat en de gebondenheid aan de Leie. Vanaf 1925 wordt in de streek meer en meer overgeschakeld van het Leieroten op warmwaterroten, wat de karakteristieke vlasfabrieken doet ontstaan.

Bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog vinden zware gevechten langs de Leie in Wielsbeke, Sint-Baafs-Vijve en Sint-Eloois-Vijve plaats, en in na drie dagen strijd zijn het dorpscentrum en kerk van Wielsbeke zwaar verwoest. Door terugtrekkende Belgische troepen wordt de spoorwegbrug over de Leie tussen Sint-Eloois-Vijve en Wielsbeke opgeblazen.

In plaats van heropbouw en herstelling van de kerk kiest men in de jaren 50 om noordelijker een volledig nieuwe op te trekken. Hierdoor ontstaat een nieuwe dorpskern met een markt. In het midden van de jaren 1950 kent de vlasindustrie een echte bloeiperiode, waarbij Wielsbeke de belangrijkste vlaggemeente van het land werd. Tot de jaren 60 wordt de economie van Wielsbeke gedomineerd door die vlasverwerkingsindustrie. Daarnaast is er in de tweede helft van de 20ste eeuw bloeiende tapijtindustrie. De bloeiende economie trekt inwoners aan, en doorheen de tweede helft van de 20ste eeuw worden grote delen van Wielsbeke verkaveld. Om de scheepvaart te vergemakkelijken wordt in de jaren 1970 de oorspronkelijke rivierloop van de Leie gewijzigd en vervangen door een gekanaliseerde waterweg. Op het einde van de 20ste eeuw wordt de expresweg N382 aangelegd op de oude spoorwegbedding. In 2000 wordt een grenscorrectie toegepast tussen Wielsbeke en Waregem: algemeen wordt de loop van de gekanaliseerde Leie als nieuwe gemeentegrens genomen. De gemeente heeft tegenwoordig een woon- en voornamelijk ook industrieelfunctie.

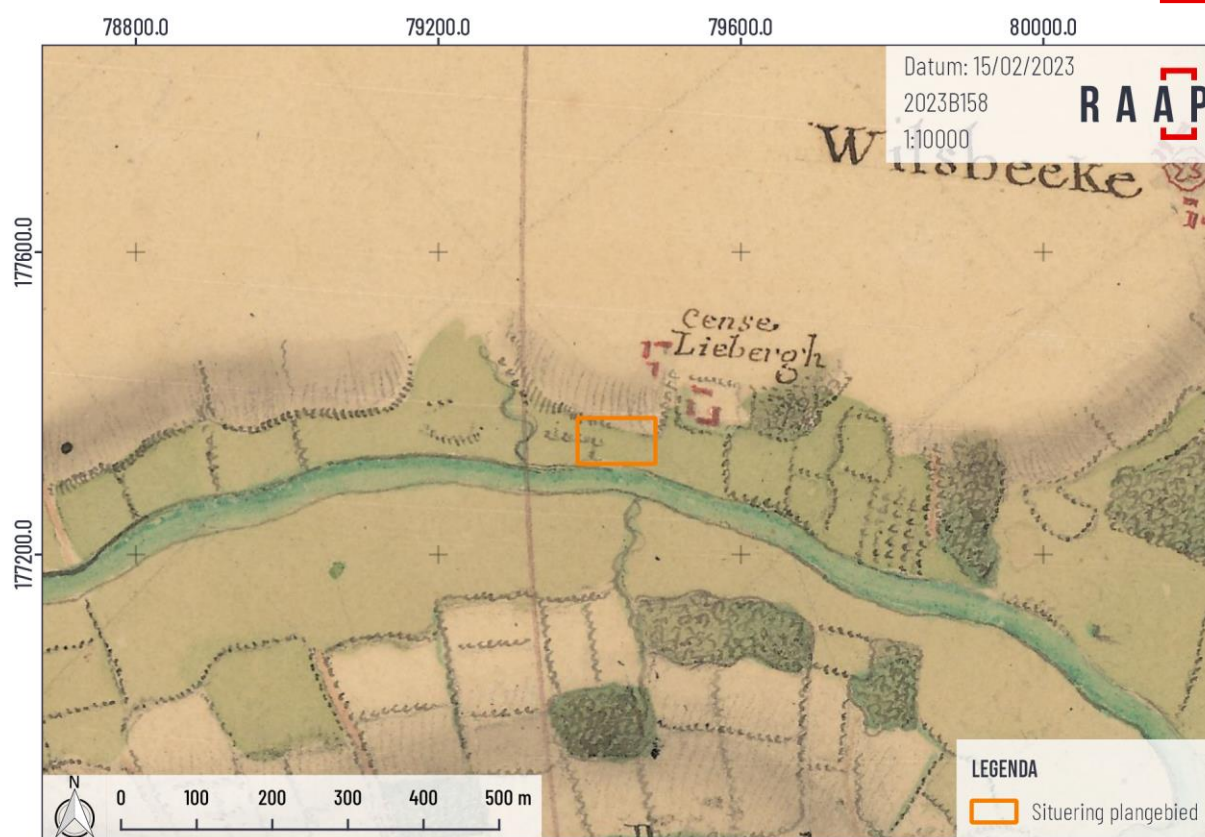
2.2.3.2 18de -eeuws kaartmateriaal

De Villaretkaart (1745-1748) en de kaart van Ferraris (1771-1777) geven over het algemeen een goed beeld op het plangebied en zijn omgeving in de 18de eeuw.

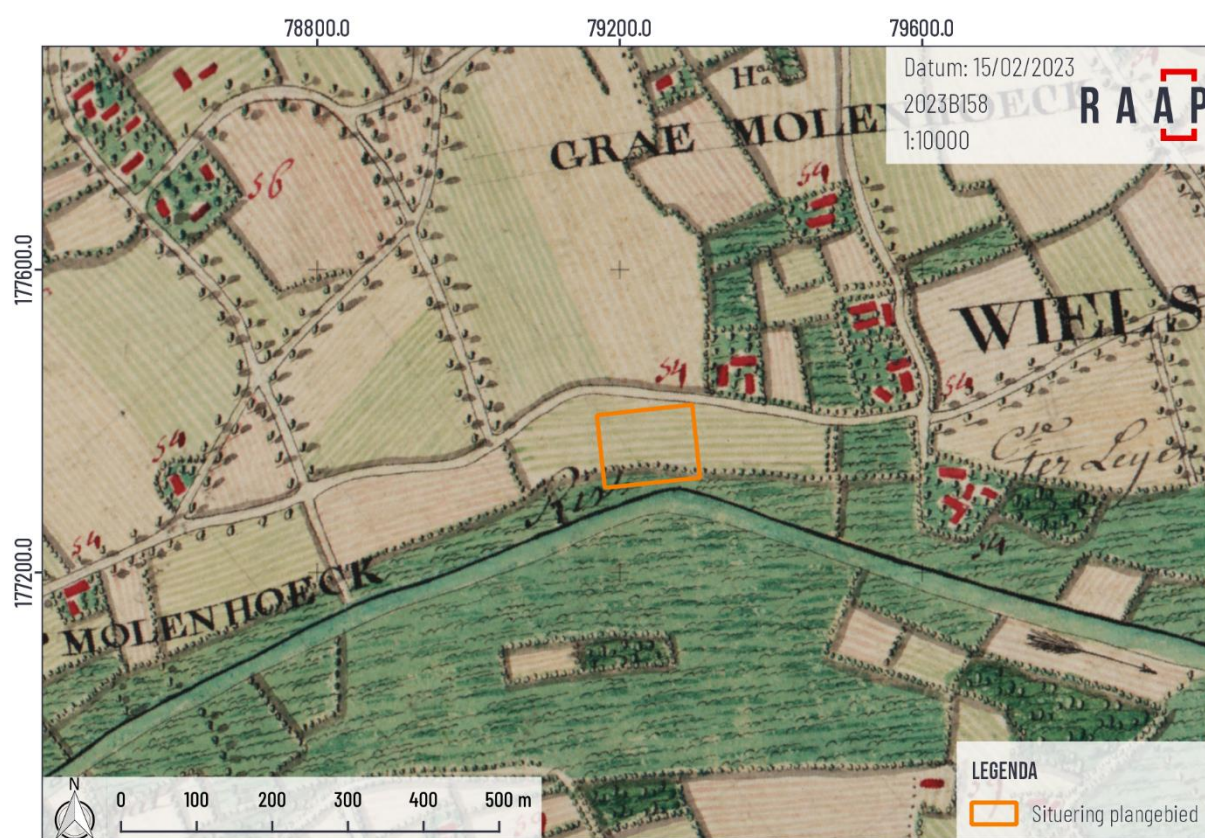
De Villaret kaart werd aangemaakt naar aanleiding van de Franse veroveringen in onze streken tussen 1745 en 1748, met de bedoeling de gebieden gedetailleerd te karteren. Eén van de ingenieur-geografen die aan het project meewerkte was Jean Villaret, waaraan de naam voor de kaart ontleend werd. Hij was verantwoordelijk voor het gebied tussen Menen-Gent-Doornik tot Maastricht-Luik, wat recent beschikbaar werd gesteld door het agentschap Onroerend Erfgoed en AGIV. Een collega van hem bracht al eerder tussen 1729 en 1730 de kustregio en Westhoek in beeld, maar die zijn (nog) niet vrij raadpleegbaar. De kaartbladen zijn zeer gedetailleerd, zowel naar topografie als bebouwing, wegen, etc., bijgevolg zijn ze zeer interessant voor historisch onderzoek, maar zijn moeilijk correct te georefereren.

De kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsbisdom Luik werd opgesteld tussen 1771 en 1777 door de graaf de Ferraris. Het is een interessant document, omdat alle gebouwen ingemeten werden en ook de omgeving werd vrij waarheidsgetrouw opgetekend (rivieren, grachten, poelen, bossen, hagen, etc.). Er dient wel de kanttekening gemaakt te worden dat deze kaart vooral vanuit een militair standpunt opgetekend werd. De gebieden die in dat kader minder interessant waren, werden minder nauwkeurig ingemeten.

Het plangebied kon niet correct georeferereerd worden op de kaarten, waardoor een geschatte situering van het plangebied in een oranje kader staat aangeduid. Het plangebied bevindt zich op de Villaretkaart aan de noordelijke rand van het gekarteerde gebied. Ten noordoosten staat de hoeve 'cense Liebergh' aangegeven. Op de Ferrariskaart valt het noordelijk deel van het plangebied binnen een omhaagde akker, de zuidelijke helft maakt deel uit van de natte beemden langs de Leie. De omgeving staat afgebeeld als een bocagelandschap met verspreide alleenstaande erven die met elkaar in verbinding staan via (veld)wegen. De tracés van de Molen- en Ooigemstraat zijn al te herkennen in het wegennet.

Figuur 15. Villaretkaart (1745-1748) met een situering van het projectgebied (bron: ONROEREND ERFGOED & AGIV, 2017).

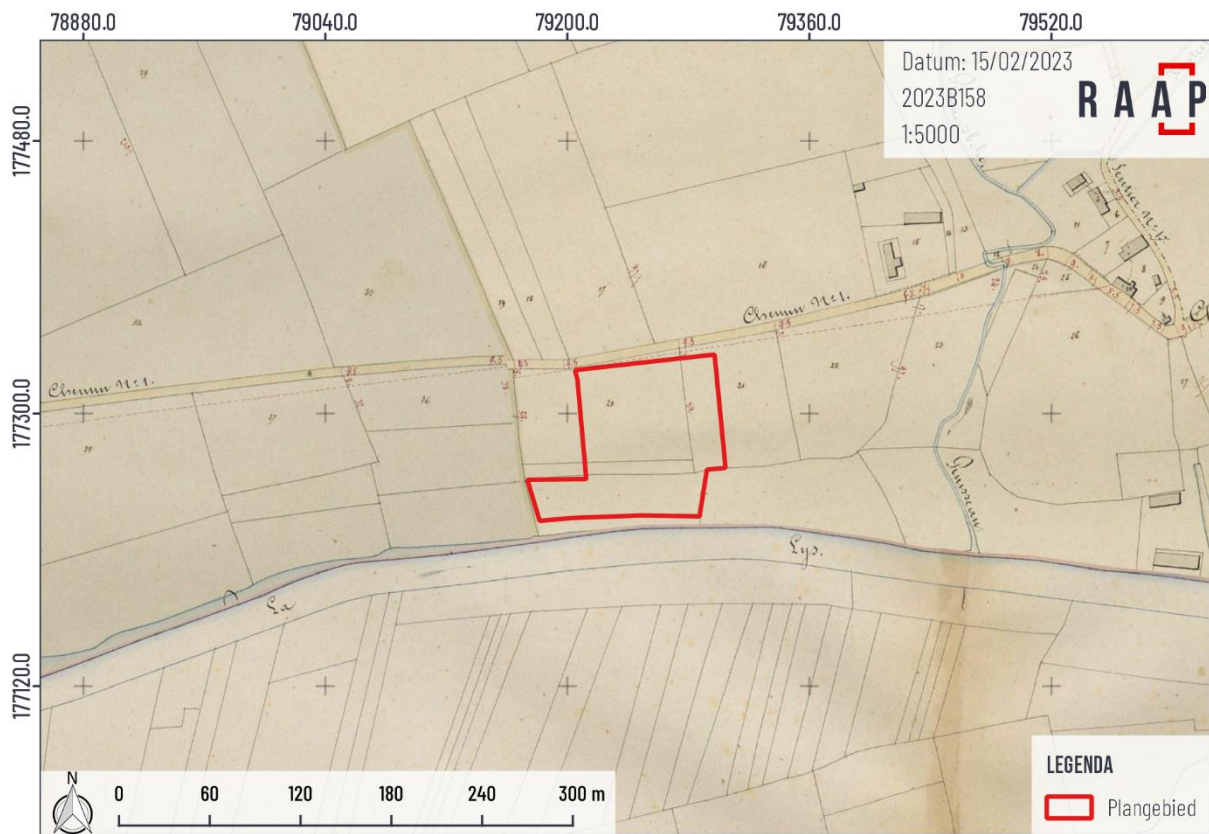

Figuur 16. Kaart van Ferraris (1771-1777) met een situering van het projectgebied (bron: KBR & AGIV, 2010).

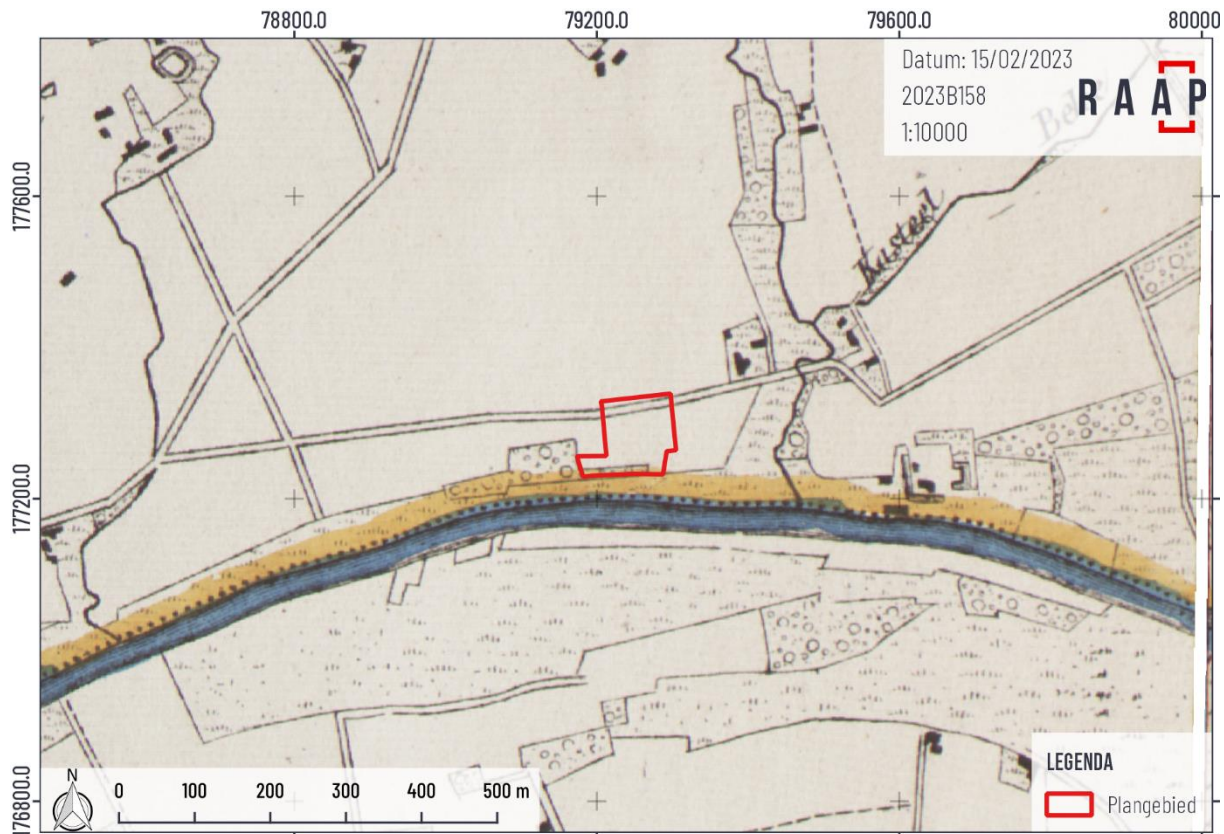
2.2.3.3 19de -eeuws kaartmateriaal

De kadastrale kaarten die tot de Atlas der Buurtwegen behoren, werden opgemaakt tussen 1843 en 1845 naar aanleiding van de uitvoering van een wet uit 1841. De bedoeling was een inventaris te maken van alle kleine wegen met openbaar karakter. Deze Atlas der Buurtwegen (1843-1845) geeft samen met de topografische kaart van Philippe Vandermaelen (1846-1854) een goed beeld hoe het plangebied er in de 19de eeuw uitzag.

Relevant is opnieuw afwezigheid van gebouwen binnen de grenzen van het plangebied, en de inrichting van de percelen. De perceelgrenzen wijken namelijk af van de huidige situatie, al zijn nog restanten van de 19de-eeuwse percelering te herkennen. De Boomgaardsbeek kent nog een meer slingerend tracé dan tegenwoordig. Het uiterste zuidwesten van het plangebied valt op de Vandermaelenkaart binnen een beboste zone.

Figuur 17. Atlas der Buurtwegen (1841) met projectie van het plangebied (bron: AGIV & PROVINCIE WEST-VLAANDEREN, 2014).

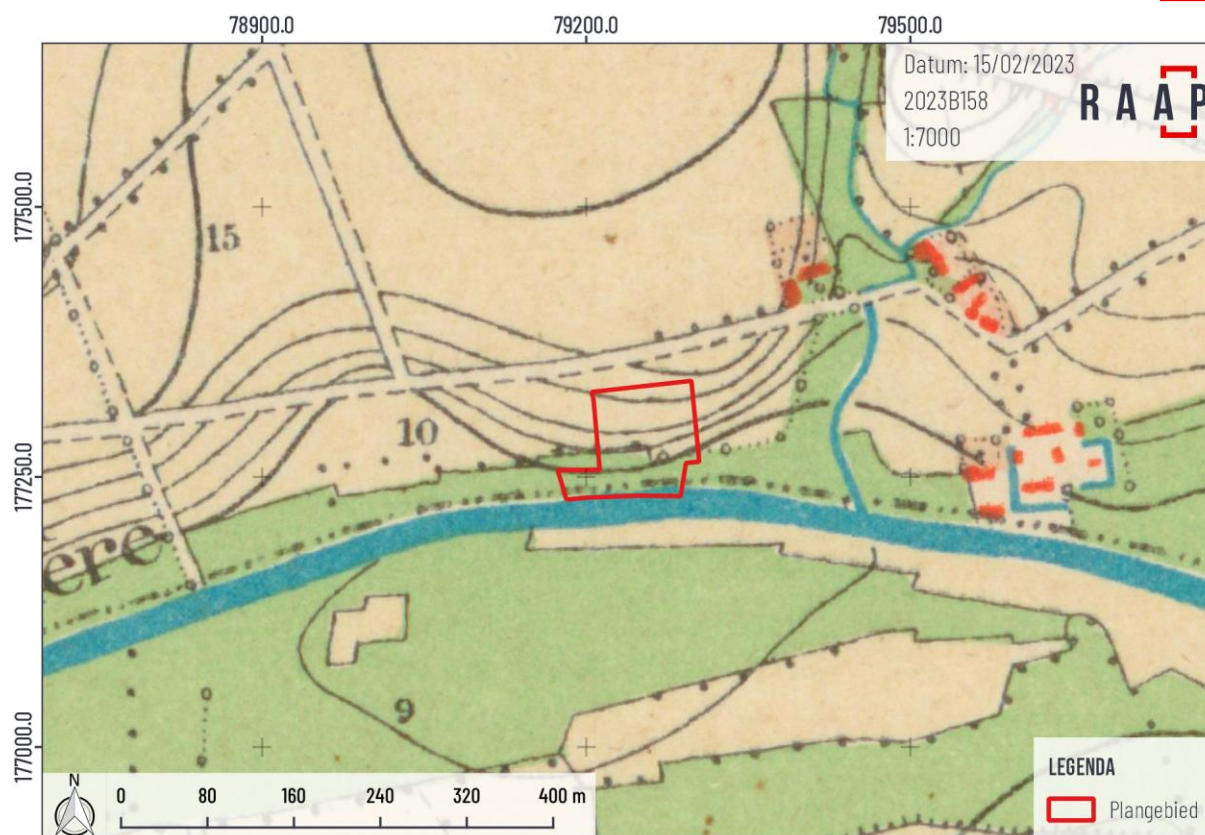

Figuur 18. Kaart van Vandermaelen (1846-1854) met projectie van het plangebied (bron: KBR & AGIV, 2018).

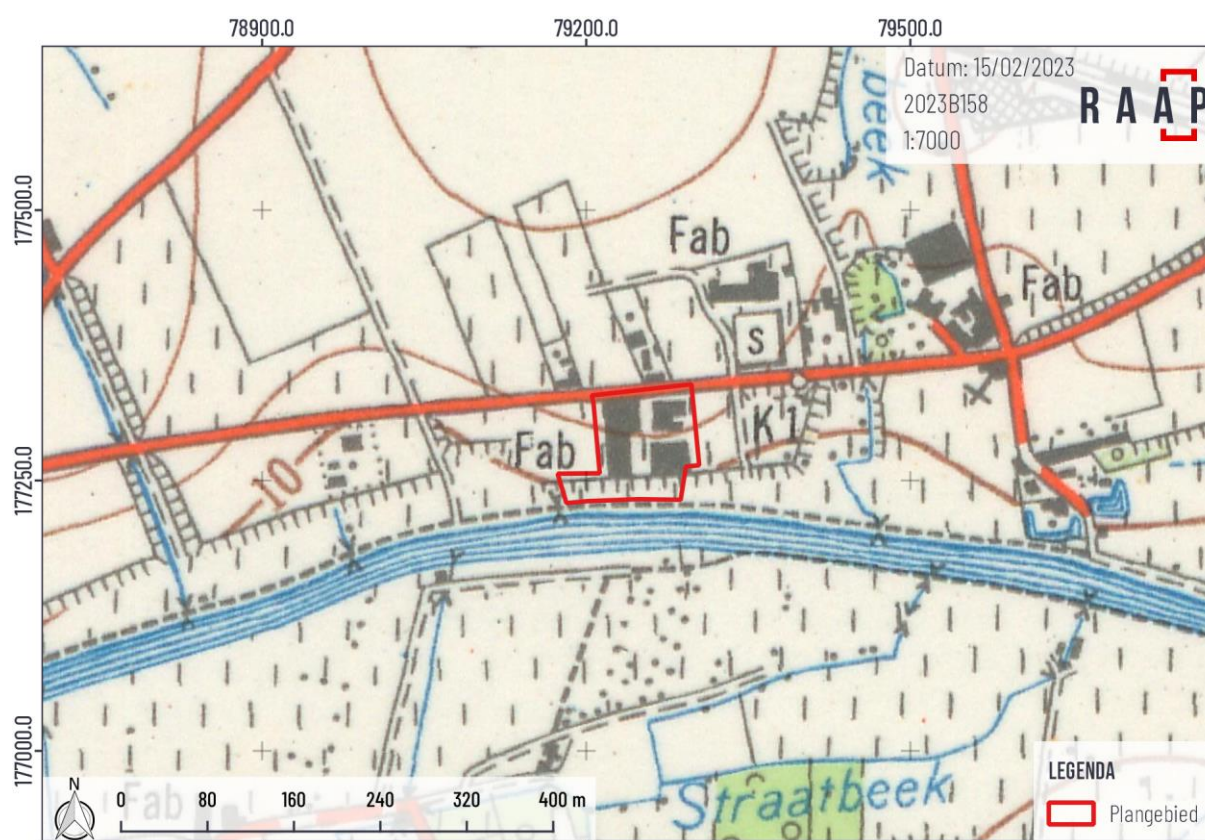
2.2.3.4 20ste en 21ste eeuw

Verschillende historische topografische kaarten en luchtfoto's geven de evolutie van het plangebied in de 20ste en 21ste eeuw weer.

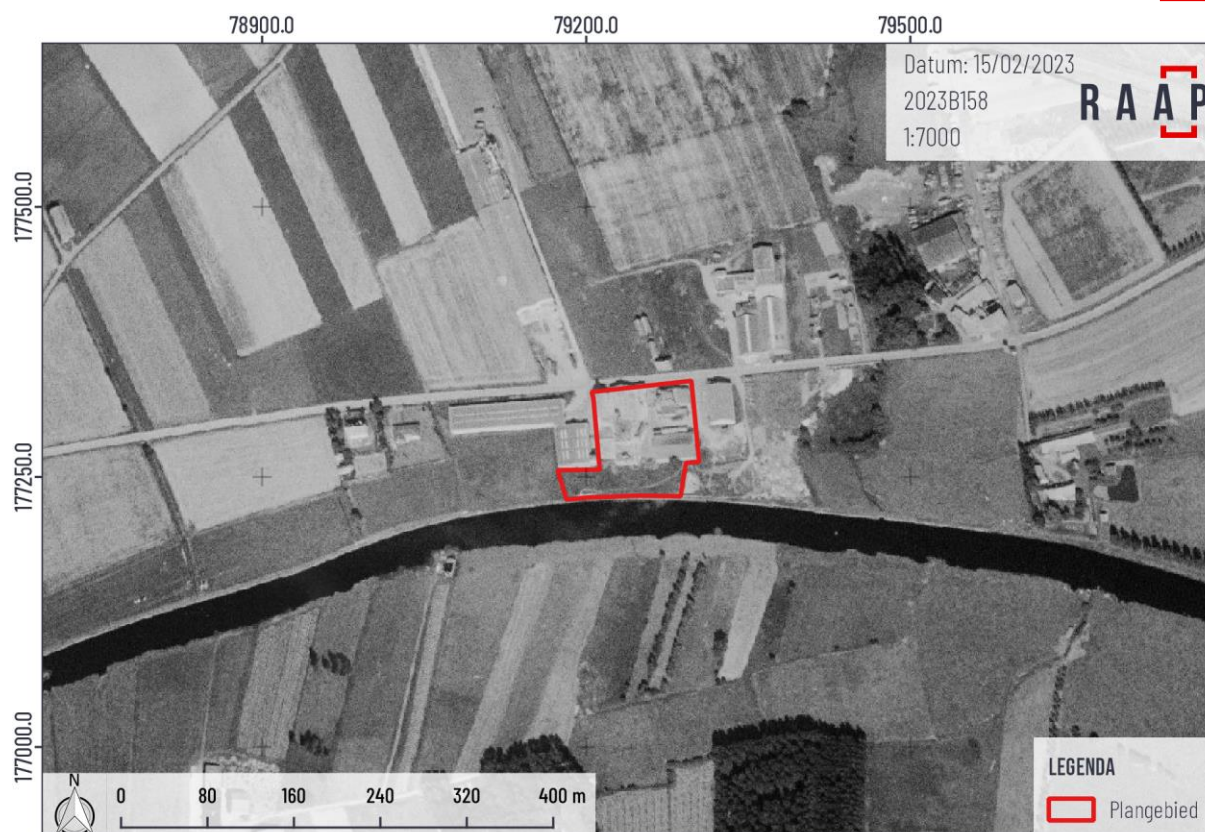
Op de topografische kaart van 1873 staat het natuurlijk reliëf nog aangeduid: het betreft een vrij steile flank richting de Leie, waarbij de hoogtelijn van 10 m het plangebied in het zuiden doorkruist, en de hoogtelijn van 13 m quasi evenwijdig met de noordelijke grens van het plangebied loopt (figuur 19). Op de topografische kaart uit 1969 verschijnt voor het eerst bebouwing binnen de contouren (figuur 20). De aanleg van de fabriek gaat gepaard met een nivellering van het terrein. Sindsdien is het plangebied in gebruik als industriële zone. De beginsituatie blijft tot 2003 (figuur 22). De infrastructuur wordt in 2004 aangepast: de noordoostelijke structuur verdwijnt en wordt vervangen door verharding (figuur 23). Ook wordt de bestaande loods uitgebreid.

Figuur 19. Topografische kaart uit 1873 met projectie van het plangebied (bron: OPENSTREETMAP, 2023).

Figuur 20. Topografische kaart uit 1969 met projectie van het plangebied (bron: OPENSTREETMAP, 2023).

Figuur 21. Luchtfoto (1971) met projectie van het plangebied (bron: AGIV, 2015b).

Figuur 22. Luchtfoto (2000-2003) met projectie van het plangebied (bron: AGIV, 2015c).

Figuur 23. Luchtfoto (2008-2011) met projectie van het plangebied (bron: AGIV, 2015d).

2.2.4 Verstoringshistoriek

Op basis van het historisch kaartmateriaal en de orthofoto's kan gesteld worden dat het plangebied tot de jaren 60 deel uitmaakt van een stabiel agrarisch cultuurlandschap op de noordelijke oever van de Leie. Aan het landgebruik binnen het plangebied wordt daarom een vrij lage verstoringsgraad gekoppeld, zijnde de vorming van een ploeglaag en een kans op (verspreide) sporen van landbouwactiviteiten, die enkel op de eerste decimeters van de bodem impact heeft.

De grootste verstoring in het plangebied wordt gekoppeld aan de aanleg van de industriële infrastructuur. De bouw van deze constructies werd voorafgegaan door een nivellering van het oorspronkelijk vrij uitgesproken reliëf. Controleboringen op het terrein grenzend aan de westelijke rand van het plangebied toonde de aanwezigheid aan van een opgebracht pakket van ca. 60 - 65 cm dikte. Deze ophoging en latere bebouwing/verharding kan voor vervorming en een aangepaste watertafel in de onderliggende bodemlagen, waarvan sommige potentieel archeologisch relevant, hebben gezorgd. De exacte gevolgen inschatten voor het terrein is echter zonder terreinonderzoek niet mogelijk.

2.3 ASSESSMENT

2.3.1 Archeologisch verwachtingsmodel

Op basis van de verzamelde gegevens is een archeologische verwachting opgesteld. Deze geeft inzicht in de aard en ouderdom, (diepte)ligging en gaafheid van eventueel aanwezige archeologische resten.

Het verspreidingspatroon van archeologische vindplaatsen is voor een groot deel gerelateerd aan de fysieke eisen die de mens stelde aan de leef- en woonomgeving. Het meest markant zijn de verschillen tussen jager-verzamelaars enerzijds en landbouwers anderzijds.

2.3.1.1 Jager-verzamelaars

In de steentijd (paleolithicum t/m mesolithicum) leefden de mensen voornamelijk van jacht, visvangst en het verzamelen van eetbare planten en vruchten. Deze zogenaamde jager-verzamelaars trokken door het landschap en hadden tijdelijke woonplaatsen.

Vindplaatsen uit de steentijd zijn in principe te vinden op verschillende plekken in het landschap. Het type, de omvang en ouderdom van de vindplaats lijkt nauw verweven met de locatie in het landschap. Vaak, met name wanneer het bewoning betreft, situeren ze zich op hoger gelegen delen en in de nabijheid van water. Dit zijn gradiëntzones waar verschillende natuurlijke milieus en biotopen te vinden zijn. Plekken dus waar op korte afstand water en uiteenlopende voedselbronnen voor handen waren. Een belangrijke nuance bij dit gegeven is dat vindplaatsen niet enkel in gradiëntzones voorkomen maar er wel een grotere trefkans geldt in deze zones.

Een tweede belangrijk aspect is de gaafheid van de bodem waarin dergelijke vindplaatsen voorkomen. Jager-verzamelaarsvindplaatsen bestaan voor het overgrote deel uit een spreiding van losse artefacten terwijl ingegraven structuren eerder uitzonderlijk zijn. Hun verticale spreiding is vaak beperkt. Wanneer (een deel van) de laag of horizont waarin ze voorkomen geroerd of verdwenen is, dan betekent dit dat de informatiewaarde van een dergelijke vindplaats over het algemeen sterk daalt.

Voor de locatie van het plangebied geldt in principe een matige verwachting op vindplaatsen van jager-verzamelaars aangezien het plangebied is gelegen op een flank die afhelt naar de Leie. Het plangebied kent dus een vrij gunstige ligging die mogelijk enige aantrekkingskracht op kortstondige en/of watergebonden activiteiten uitoefende. De vindplaatsen kunnen bestaan uit prehistorische kampementen, maar ook geïsoleerde puntlocaties in verband met de jacht (fuiken, slachtplaats, ...) of transport (bv. een kano).

De CAI-indicatoren tonen een menselijke aanwezigheid vanaf het mesolithicum, en ingebruikname voor bewoning en funeraire praktijken vanaf de metaaltijden. De rijke gebruiksgeschiedenis in de historische periodes doet vermoeden dat deze regio in de verschillende fases van de steentijd ook regelmatig bezocht werd. Er zijn enkele kennishiaten aanwezig, maar dit is mogelijk eerder te wijten aan de stand van onderzoek dan dat ze een waarheidsgetrouw beeld schetsen van het prehistorisch landgebruik in de streek.

2.3.1.2 Sporevindplaatsen

Sporevindplaatsen worden in hoofdzaak gerelateerd aan archeologische periodes waarin mensen een sedentair bestaan leidden, zijnde vanaf het neolithicum (ca. 5300 v. Chr. - 2000 v. Chr.) tot heden.

Voor het opstellen van een verwachtingsmodel van sporevindplaatsen kan eveneens rekening gehouden worden met de landschappelijke context aangezien landbouwgronden bij voorkeur werden aangelegd op vruchtbare, goed gedraineerde gronden. Doorheen de tijd neemt het belang van dit aspect af omwille van steeds nieuwe landbouwtechnieken en onder invloed van socio- en geopolitieke veranderingen.

Aangezien dergelijke vindplaatsen zich kenmerken door ingegraven structuren, zijn ze minder fragiel van aard en kunnen ze zelfs in het geval van een gedeeltelijke verstoring van het bodemprofiel nog voldoende informatiewaarde bevatten.

Voor de locatie van het plangebied geldt in principe een matige verwachting op sporevindplaatsen vanaf het neolithicum t.e.m. de volle middeleeuwen. Vanaf de late middeleeuwen wordt op basis van het historisch kaartmateriaal de verwachting op bewoningssites binnen de contouren van het plangebied zeer laag ingeschat, maar restanten van *off site* fenomenen, landbouwactiviteiten en/of landindeling uit deze periode(s) kunnen nooit uitgesloten worden. De CAI-indicatoren tonen een rijke gebruiksgeschiedenis van de streek op vlak van bewoning en funeraire praktijken vanaf de metaaltijden, met uitzonderlijke bewoningssites uit de vroege middeleeuwen.

Het plangebied bevindt zich in een rivierdal, waar bovenop een specifieke archeologische verwachting geldt. Zoals hierboven reeds aangegeven oefende een rivier en haar dal doorheen de geschiedenis een aantrekkingskracht op kortstondige en/of watergebonden activiteiten op. Deze geïsoleerde puntlocaties zijn echter moeilijk te voorspellen en op te sporen. Recent onderzoek wees uit dat natte omgevingen die nog (grotendeels) niet in het cultuurlandschap opgenomen waren, vaak uitgekozen werden als locatie voor rituele deposities.¹⁴ Deze handelingen gaan terug tot de steentijd, maar hebben een zeer lage archeologische zichtbaarheid: de resten betreffen namelijk enkel de gedeponeerde objecten (of in zeldzame gevallen mensen). De specifieke plek voor rituele deposities in een moeras zijn moeilijk te voorspellen, maar voorlopig lijkt er een voorzichtige voorkeur voor de omgeving van overgangen te zijn.¹⁵ Op basis van de topografische ligging van het plangebied is er enige kans op rivierovergangen in de nabije omgeving. Dergelijke plaatsen werden voor zeer lange tijd bepaald door de natuurlijke omstandigheden: de voorkeur ging naar een versmalling in het dal waar het water niet te diep was of trager stroomde. De overgang kon eruitzien als een doorwaadbare plaats, knuppelpad of brug, en was niet plaatsvast.¹⁶

2.3.2 Impact van de geplande bodemingrepen en afweging verder onderzoek

Hoewel er een bepaalde archeologische verwachting voor de locatie van het plangebied geldt, moet rekening gehouden worden met de verstoringshistoriek en de geplande ingrepen. Binnen dit dossier wordt enkel de afbraak van de infrastructuur t.e.m. de funderingen gepland. De geplande ingrepen gebeuren dus volledig binnen de historische verstoring, en zullen niet dieper gaan dan de onverstoorde bodem.

Op basis van het onderzoek blijkt dat de geplande ingrepen dus geen impact zullen hebben op potentieel archeologische vindplaatsen. Er worden **geen verdere maatregelen geadviseerd**.

¹⁴ FONTIJN, 2002

¹⁵ ROYMANS, 2005

¹⁶ ROYMANS, 2005

2.4 SYNTHESE

Samenvattend heeft het bureauonderzoek tot volgende resultaten geleid:

Topografisch gezien bevindt het plangebied zich op de rand van de alluviale Leievallei die overgaat in het interfluvium tussen de Leie en de Mandel en de uitlopers van het zandlemige Hoogland van Hulste. Het terrein lijkt oorspronkelijk voorzien te zijn geweest van een uitgesproken hellingsgraad die afloopt van noord naar zuid, richting de Leie. De Quartaire pakketten in de noordelijke helft van het plangebied bestaan uit zandige tot zandlemige eolische afzettingen bovenop zandige vlechtende rivierafzettingen die naar de basis toe grofkorreliger worden. Net ten zuidoosten van het plangebied komen hieronder fluviatiele afzettingen uit het Eemiaan voor. In het zuiden wordt deze Quartaire sequentie afgedekt door recente fluviatiele afzettingen. De bodem van de noordelijke helft van het plangebied staat gekarteerd als antropogene grond, maar de zone wordt omringd door een droge lemige zandbodem met een gevlekte/verbrokkelde B-horizont. Ter hoogte van het zuidelijk uiteinde van het plangebied komt een sterk gleyige natte kleibodem zonder profielvorming voor.

De archeologische kennis van de omgeving is voornamelijk gekend via recent archeologisch gravend onderzoek. Dit toonde een rijke gebruiksgeschiedenis van de zandleemrug op de noordelijke oever van de Leie vanaf de steentijd. De aanwezigheid van silex artefacten wijst op menselijke activiteit in het mesolithicum en neolithicum. De resten van gefaseerde erven en een funerair landschap uit de ijzertijd en Romeinse tijd, uitzonderlijke bewoningssites uit de vroege middeleeuwen en nederzettingen uit de volle middeleeuwen tonen de aantrekkingskracht die de verhevenheid ten noorden van de Leie doorheen verschillende periodes uitoefende.

Voor de locatie van het plangebied geldt in principe een matige verwachting op steentijdsites en sporevindplaatsen vanaf het neolithicum t.e.m. de volle middeleeuwen. Het plangebied kent een vrij gunstige ligging die doorheen de geschiedenis een aantrekkingskracht op kortstondige en/of watergebonden activiteiten uitoefende. De vindplaatsen kunnen bestaan uit bewoningssites, maar ook geïsoleerde puntlocaties in verband met de jacht (fuiken, slachtplaats, ...), transport (boten, aanmeerplaats, ...) of economische handelingen (watermolen, rootplek, ...). Ook puntlocaties met rituele deposities en rivierovergangen kunnen voorkomen. Vanaf de late middeleeuwen wordt op basis van het historisch kaartmateriaal de verwachting op bewoningssites binnen de contouren van het plangebied zeer laag ingeschat, maar restanten van *off site* fenomenen, landbouwactiviteiten en/of landindeling uit deze periode(s) kunnen nooit uitgesloten worden.

Op basis van het historisch kaartmateriaal en de orthofoto's kan gesteld worden dat het plangebied tot de jaren 60 deel uitmaakt van een stabiel agrarisch cultuurlandschap op de noordelijke oever van de Leie. De grootste verstoring in het plangebied wordt gekoppeld aan de aanleg van de industriële infrastructuur. De bouw van deze constructies werd voorafgegaan door een nivellering van het oorspronkelijk vrij uitgesproken reliëf. Deze ophoging en latere bebouwing/verharding kan voor vervorming en een aangepaste watertafel in de onderliggende bodemlagen, waarvan sommige potentieel archeologisch relevant, hebben gezorgd.

Hoewel er een bepaalde archeologische verwachting voor de locatie van het plangebied geldt, moet rekening gehouden worden met de verstoringshistoriek en de geplande ingrepen. Binnen dit dossier wordt enkel de afbraak van de infrastructuur t.e.m. de funderingen gepland. De geplande ingrepen gebeuren dus volledig binnen de historische verstoring, en zullen niet dieper gaan dan de onverstoorde bodem. Op basis van het onderzoek blijkt dat de geplande ingrepen dus geen impact zullen hebben op potentieel archeologische vindplaatsen. Er worden **geen verdere maatregelen geadviseerd**.

2.4.1 Antwoorden op de onderzoeksvragen

De onderzoeksvragen kunnen als volgt beantwoord worden:

2.4.1.1 Ondergrond en landschapsgeschiedenis

I. Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?

a. Welke processen van bodemvorming zijn bekend? Welke geomorfologische processen zijn bekend?

Topografisch gezien bevindt het plangebied zich op de rand van de alluviale Leievallei die overgaat in het interfluvium tussen de Leie en de Mandel en de uitlopers van het zandlemige Hoogland van Hulste. Het plangebied ligt net ten zuiden van de pedologische grens tussen het dekzand- en het overgangsgebied richting het loessgebied. Het terrein lijkt oorspronkelijk voorzien te zijn geweest van een uitgesproken hellingsgraad die afloopt van noord naar zuid, richting de Leie.

De Quartaire pakketten in de noordelijke helft van het plangebied bestaan uit zandige tot zandlemige eolische afzettingen bovenop zandige vlechtende rivierafzettingen die naar de basis toe grofkorreliger worden. Net ten zuidoosten van het plangebied komen hieronder fluviatiele afzettingen uit het Eemiaan voor. In het zuiden wordt deze Quartaire sequentie afgedekt door recente fluviatiele afzettingen. De bodem van de noordelijke helft van het plangebied staat gekarteerd als antropogene grond, maar de zone wordt omringd door een droge lemige zandbodem met een gevlekte/verbrokkelde B-horizont. Ter hoogte van het zuidelijk uiteinde van het plangebied komt een sterk gleyige natte kleibodem zonder profielvorming voor.

II. Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?

De aardkundige eenheden met een potentiële archeologische relevantie zullen zich onder de verstorings-/ophogingslaag en (oude) ploeglaag bevinden. In de zuidelijke, en dus lagergelegen zone, wordt ook colluvium en/of alluvium verwacht. De diepteligging van de mogelijk interessante horizonten hangt af van de dikte van bovengenoemde lagen. Controleboringen op het terrein grenzend aan de westelijke rand van het plangebied toonde de aanwezigheid aan van een opgebracht pakket van ca. 60 - 65 cm dikte. Tussen 60 en 105 cm onder het maaiveld bevond zich een Ap-horizont. Vanaf 105 - 115 cm onder het maaiveld werd de C-horizont aangeboord.

2.4.1.2 Archeologische resten

III. Zijn er reeds gekende archeologische gegevens binnen en in de omgeving van het plangebied?

a. Wat is de aard en ouderdom van gekende archeologische resten?

De archeologische kennis van de omgeving is voornamelijk gekend via recent archeologisch gravend onderzoek. Dit toonde een rijke gebruiksgeschiedenis van de zandleemrug op de noordelijke oever van de Leie vanaf de steentijd. De aanwezigheid van silex artefacten wijst op menselijke activiteit in het mesolithicum en neolithicum. De resten van gefaseerde erven en een funerair landschap uit de ijzertijd en Romeinse tijd, uitzonderlijke bewoningssites uit de vroege middeleeuwen en nederzettingen uit de volle middeleeuwen tonen de aantrekkingskracht die de verhevenheid ten noorden van de Leie doorheen verschillende periodes uitoefende.

b. Wat is de conserveringsgraad en gaafheid van gekende archeologische resten?

Uit de CAI kunnen we afleiden dat de conserveringsgraad en gaafheid van de resten afhankelijk zijn van de verstoringsgraad binnen de specifieke projectgebieden. Deze zijn dus niet automatisch interpoleerbaar tot dit plangebied.

IV. Hoe kunnen ongekende archeologische resten zich manifesteren (sporen, vondstenconcentraties) en op welke diepte kunnen deze worden aangetroffen?

a. Wat is de gespecificeerde verwachting (alsmede de verwachte conservering en gaafheid) ten aanzien van nog ongekende archeologische waarden in het gebied?

Voor de locatie van het plangebied geldt in principe een matige verwachting op steentijdsites en sporevindplaatsen vanaf het neolithicum t.e.m. de volle middeleeuwen. Het plangebied kent een vrij gunstige ligging die doorheen de geschiedenis een aantrekkingskracht op kortstondige en/of watergebonden activiteiten uitoefende. De vindplaatsen kunnen bestaan uit bewoningssites, maar ook geïsoleerde puntlocaties in verband met de jacht (fuiken, slachtplaats, ...), transport (boten, aanmeerplaats, ...) of economische handelingen (watermolen, rootplek, ...). Ook puntlocaties met rituele deposities en rivierovergangen kunnen voorkomen. Vanaf de late middeleeuwen wordt op basis van het historisch kaartmateriaal de verwachting op bewoningssites binnen de contouren van het plangebied zeer laag ingeschat, maar restanten van *off site* fenomenen, landbouwactiviteiten en/of landindeling uit deze periode(s) kunnen nooit uitgesloten worden.

b. Wat was het historisch landgebruik van het plangebied en wat is het landgebruik? Wat is de invloed daarvan op de (verwachte) archeologie en (bodem)gaafheid?

Op basis van het historisch kaartmateriaal en de orthofoto's kan gesteld worden dat het plangebied tot de jaren 60 deel uitmaakt van een stabiel agrarisch cultuurlandschap op de noordelijke oever van de Leie. Aan het landgebruik binnen het plangebied wordt daarom een vrij lage verstoringsgraad gekoppeld, zijnde de vorming van een ploeglaag en een kans op (verspreide) sporen van landbouwactiviteiten, die enkel op de eerste decimeters van de bodem impact heeft.

De grootste verstoring in het plangebied wordt gekoppeld aan de aanleg van de industriële infrastructuur. De bouw van deze constructies werd voorafgegaan door een nivellering van het oorspronkelijk vrij uitgesproken reliëf. Deze ophoging en latere

bebouwing/verharding kan voor vervorming en een aangepaste watertafel in de onderliggende bodemlagen, waarvan sommige potentieel archeologisch relevant, hebben gezorgd.

2.4.1.3 Impact van geplande bodemingrepen

V. Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventuele archeologische resten? Op welke manier kan bij de planvorming met archeologische resten worden omgegaan?

Hoewel er een bepaalde archeologische verwachting voor de locatie van het plangebied geldt, moet rekening gehouden worden met de verstoringshistoriek en de geplande ingrepen. Binnen dit dossier wordt enkel de afbraak van de infrastructuur t.e.m. de funderingen gepland. **De geplande ingrepen gebeuren dus volledig binnen de historische verstoring, en zullen niet dieper gaan dan de onverstoorte bodem.**

Op basis van het onderzoek blijkt dat de geplande ingrepen dus geen impact zullen hebben op potentieel archeologische vindplaatsen. Er worden **geen verdere maatregelen geadviseerd**.

Indien er in zones waar geen aanvullend archeologisch onderzoek wordt geadviseerd toch archeologische resten worden aangetroffen bij de uitvoering van de werken dient er steeds een vondstmelding gedaan te worden.¹⁷ De melding van archeologische toevalsvondsten is wettelijk verplicht volgens artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

¹⁷ Procedure: een archeologische toevalsvondst dient binnen drie dagen gemeld te worden aan het agentschap Onroerend Erfgoed, waarbij de vondst en haar vindplaats beschermd worden tot tien dagen na het vinden. De melding kan gemaakt worden via de website: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/vondstmeldingen/toevalsvondsten/formulier>.

3 BIBLIOGRAFIE

UITGEGEVEN BRONNEN:

DECKERS, J., DE KONINCK, R., BOS, S., BROOTHERAES, M., DIRIX, K., HAMBSCH, L., LAGROU, D., LANCKACKER, T., MATTHIJS, J., ROMBAUT, B., VAN BAELEN, K. & VAN HAREN, T. (2019) *Geologisch (G3Dv3) en hydrogeologisch (H3D) 3D-lagenmodel van Vlaanderen – versie 3. Studie uitgevoerd in opdracht van: Vlaams Planbureau voor Omgeving (Departement Omgeving) en Vlaamse Milieumaatschappij 2018/RMA/R/1569. 2018/RMA/R/1569. Vlaams Planbureau voor Omgeving (departement omgeving). Beschikbaar op: <https://www.dov.vlaanderen.be/index.php/page/geologisch-3d-model-g3dv3>.*

FONTIJN, D. R. (2002) Sacrificial landscapes. Cultural biographies of persons, objects and 'natural' places in the Bronze Age of the southern Netherlands, C. 2003-600 BC, *Analecta Praehistorica Leidensia*, 33/34.

ROYMANS, J. A. M. (2005) *Archeologische verwachtingskaarten diverse beekherstelprojecten Noord-Limburg*. RAAP-RAPPORT 1137. Amsterdam: RAAP Archeologisch Adviesbureau.

GERAADPLEEGDE WEBSITES:

GEOPUNT (2021) *Geopunt Vlaanderen*. Beschikbaar op: <http://www.geopunt.be>.

ICS (2017) *International Commission on Stratigraphy: Chart/Time Scale*. Beschikbaar op: <http://www.stratigraphy.org/index.php/ics-chart-timescale>.

NGI (2022) *Cartesius*. Beschikbaar op: <https://www.cartesius.be/CartesiusPortal/#>.

ONROEREND ERFGOED (2022a) *Agentschap Onroerend Erfgoed: Centraal Archeologische Inventaris*. Beschikbaar op: <http://cai.onroenderfgoed.be>.

ONROEREND ERFGOED (2022b) *Agentschap Onroerend Erfgoed: Inventaris Onroerend Erfgoed*. Beschikbaar op: <https://inventaris.onroenderfgoed.be>.

GERAADPLEEGD KAARTMATERIAAL:

AGIV (2015a) Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM, raster, 1 m. agentschap Informatie Vlaanderen. Beschikbaar op: <https://download.agiv.be>.

AGIV (2015b) Orthofotomozaïek, kleinschalig, zomeropnamen, panchromatisch, 1971, Vlaanderen. agentschap Informatie Vlaanderen. Beschikbaar op: <http://www.geopunt.be>.

AGIV (2015c) Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, 2000-2003, Vlaanderen. agentschap Informatie Vlaanderen. Beschikbaar op: <http://www.geopunt.be>.

AGIV (2015d) Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, 2008-2011, Vlaanderen. agentschap Informatie Vlaanderen. Beschikbaar op: <http://www.geopunt.be>.

AGIV (2017) Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, 2016, Vlaanderen. agentschap Informatie Vlaanderen. Beschikbaar op: <http://www.geopunt.be>.

AGIV (2021) Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. 2020.03. agentschap Informatie Vlaanderen. Beschikbaar op: <http://www.geopunt.be>.

AGIV (2023) Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Grootchalig Referentiebestand (GRB). Beschikbaar op: <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/7c823055-7bbf-4d62-b55e-f85c30d53162>.

AGIV & PROVINCIE WEST-VLAANDEREN (2014) Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Atlas der Buurtwegen Vlaanderen (ca. 1840) Provincie West-Vlaanderen. Provincie West-Vlaanderen. Beschikbaar op: <http://www.geopunt.be>.

DOV (2017) Databank Ondergrond Vlaanderen: Digitale bodemkaart: bodemtypes, substraten, fasen en varianten van het moedermateriaal en de profielontwikkeling. Beschikbaar op: <https://www.dov.vlaanderen.be/geonetwork/srv/dut/catalog.search#/metadata/a1547a01-b9fc-40fa-a2eb-009a39c02c7b>.

DOV (2018) Databank Ondergrond Vlaanderen: Potentiële bodemerosiekaart per perceel (2017). Databank Ondergrond Vlaanderen. Beschikbaar op: <http://dov.vlaanderen.be>.

DOV (2019a) DOV|quartair|1/50.000. Beschikbaar op: <https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/3quartair50000.html#inleiding>.

DOV (2019b) Quartairgeologische profieltypekaart 1/50.000. Databank Ondergrond Vlaanderen. Beschikbaar op: <https://www.dov.vlaanderen.be/page/quartairgeologische-kaart-150000>.

KBR & AGIV (2010) Koninklijke Bibliotheek van België & Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Ferraris kaart - Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsbisdom Luik, 1771-1778. agentschap Informatie Vlaanderen. Beschikbaar op: <http://www.geopunt.be>.

KBR & AGIV (2018) Koninklijke Bibliotheek van België & Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Vandermaelen kaart, Cartes topographiques de la Belgique, 1846-1854. Beschikbaar op: <http://www.geopunt.be>.

ONROEREND ERFGOED & AGIV (2017) Agentschap Onroerend Erfgoed: Villaretkaart (1745-48). agentschap Informatie Vlaanderen. Beschikbaar op: <http://www.geopunt.be>.

OPENSTREETMAP (2023) OpenStreetMap. Beschikbaar op: <https://www.openstreetmap.org/copyright>.

VMM (2021) Vlaamse Milieumaatschappij: Vlaamse Hydrografische Atlas - Waterlopen. AGIV. Beschikbaar op: <http://www.geopunt.be>.

OVERIGE BRONNEN:

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED (2019) Beslissingsboom voor verplicht archeologisch vooronderzoek (versie 19). Agentschap Onroerend Erfgoed. Beschikbaar op: <https://www.onroerenderfgoed.be/een-archeologisch-onderzoek-nodig>.

4 LIJSTEN VAN OPGENOMEN FIGUREN EN TABELLEN

4.1.1 Figuren:

Figuur 1. Topografische kaart met projectie van het plangebied (bron: OPENSTREETMAP, 2023)	7
Figuur 2. GRB kaart met projectie van het plangebied en de betrokken percelen (bron: AGIV, 2023).	7
Figuur 3. Recente luchtfoto met projectie van het plangebied (bron: AGIV, 2021).	8
Figuur 4. Beslissingsboom, criteria bij omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen, deel 1. (bron: AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2019).	9
Figuur 5. Beslissingsboom, criteria bij omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen, deel 2, uitzonderingen. (bron: AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2019).	10
Figuur 6. Grondplan van de te verwijderen bebouwing en verharding op de voormalige site Foronex in rode opvulling aangeduid (bron: opdrachtgever).	11
Figuur 7. Chronologisch kader met de geologische en archeologische perioden.	13
Figuur 8. Quartairgeologische profieltypenkaart met aanduiding van het plangebied geprojecteerd op de GRB (bron: DOV, 2019b; AGIV, 2023).	17
Figuur 9. Bodemkaart met projectie van het plangebied op de GRB (bron: DOV, 2017; AGIV, 2023).	18
Figuur 10. Digitaal Terreinmodel Vlaanderen (DTM) met aanduiding van het plangebied en de waterlopen (bron: AGIV, 2015a; VMM, 2021).	19
Figuur 11. Detailopname van het DTM, met aanduiding van het plangebied en de hoogteprofiel-lijnen (bron: AGIV, 2015a; VMM, 2021; AGIV, 2023).	19
Figuur 12. Hoogteprofielen (bron: GEOPUNT, 2021).	20
Figuur 13. Potentiële bodemerosiekaart met projectie van het plangebied (bron: DOV, 2018; VMM, 2021; AGIV, 2023).	21
Figuur 14. Projectie van het plangebied, de waterlopen en CAI-items op het digitaal terreinmodel Vlaanderen en de GRB-kaart (bron: AGIV, 2015a; ONROEREND ERFGOED, 2022a; AGIV, 2023).	23
Figuur 15. Villaretkaat (1745-1748) met een situering van het projectgebied (bron: ONROEREND ERFGOED & AGIV, 2017).	25
Figuur 16. Kaart van Ferraris (1771-1777) met een situering van het projectgebied (bron: KBR & AGIV, 2010).	25
Figuur 17. Atlas der Buurtwegen (1841) met projectie van het plangebied (bron: AGIV & PROVINCIE WEST-VLAANDEREN, 2014). ..	26
Figuur 18. Kaart van Vandermaelen (1846-1854) met projectie van het plangebied (bron: KBR & AGIV, 2018).	27
Figuur 19. Topografische kaart uit 1873 met projectie van het plangebied (bron: OPENSTREETMAP, 2023).	28
Figuur 20. Topografische kaart uit 1969 met projectie van het plangebied (bron: OPENSTREETMAP, 2023).	28
Figuur 21. Luchtfoto (1971) met projectie van het plangebied (bron: AGIV, 2015b).	29
Figuur 22. Luchtfoto (2000-2003) met projectie van het plangebied (bron: AGIV, 2015c).	29
Figuur 23. Luchtfoto (2008-2011) met projectie van het plangebied (bron: AGIV, 2015d).	30

4.1.2 Tabellen:

Tabel 1. Administratieve gegevens	6
Tabel 2. CAI-items in een straal van 1,5 km rond het plangebied.	22

5 BIJLAGEN

Bijlagen bureauonderzoek 2023B158

Bijlage 1. Afbakening van het plangebied (shp-bestand)

Bijlage 2. Plannen van de opdrachtgever (pdf-bestand)